

**ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH
DEPARTAMENT STATYSTYKI I PROGNOZ AKTUARIALNYCH**

**ORZECZENIA LEKARZY ORZECZNIKÓW ZUS
O NIEZDOLNOŚCI DO PRACY
WYDANE W 2014 ROKU**

Warszawa 2015

Opracowali:

*Małgorzata Łabęcka
Andrzej Kania*

Akceptowała:

*Izabela Tomczyk
Wicedyrektor Departamentu*

SPIS TREŚCI

	str.
Wprowadzenie	5
1. Orzecznictwo lekarskie w 2014 roku	7
2. Orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych wydane w 2014 roku	12
3. Orzeczenia pierwszorazowe uprawniające do świadczenia rehabilitacyjnego wydane w 2014 roku	36
4. Orzeczenia ponowne dla celów rentowych wydane w 2014 roku	46
5. Orzeczenia ponowne uprawniające do świadczenia rehabilitacyjnego wydane w 2014 roku	55
6. Orzeczenia pierwszorazowe i ponowne wydane osobom ubiegającym się o rentę socjalną w 2014 roku	64
7. Podsumowanie	73

WPROWADZENIE

Przedmiotem prezentowanego opracowania są pierwszorzadowe i ponowne orzeczenia o niezdolności do pracy dla celów rentowych, orzeczenia ustalające uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego oraz orzeczenia w sprawie renty socjalnej wydane przez lekarzy orzeczników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w 2014 r.

W myśl obowiązujących przepisów orzeczenia o niezdolności do pracy stanowią podstawę do przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy i wydawane są przez lekarzy orzeczników, jak i komisje lekarskie ZUS.

Zgodnie z definicją niezdolności do pracy zawartą w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z 17 grudnia 1998 roku, niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. I tak:

- częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnie z posiadanym poziomem kwalifikacji,
- za całkowicie niezdolną do pracy uważa się osobę, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy,
- niezdolność do samodzielnej egzystencji orzeka się w przypadku naruszenia sprawności organizmu powodującej konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspakajaniu podstawowych potrzeb życiowych.

W zależności od charakteru i stopnia naruszenia sprawności organizmu oraz rokowań odzyskania zdolności do pracy, lekarz orzecznik ustala trwałą lub okresową niezdolność do pracy. Lekarze orzecznicy przy ocenie stopnia i trwałości niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględniają:

- stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji,
- możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, wiek, poziom wykształcenia, itp.

Orzeczenie o celowości przekwalifikowania zawodowego, stanowiące podstawę przyznania renty szkoleniowej, wydawane jest w stosunku do osoby niezdolnej do pracy w dotychczasowym zawodzie, ale rokującej odzyskanie tej zdolności po przekwalifikowaniu do innego zawodu.

Renta szkoleniowa przyznawana jest na okres 6 miesięcy, jednak może on ulec skróceniu, jeśli przed upływem tego okresu starosta zawiadomi organ rentowy o braku możliwości przekwalifikowania do innego zawodu. Na wniosek starosty istnieje również możliwość przedłużenia tego okresu na czas niezbędny do przekwalifikowania zawodowego o dalsze 30 miesięcy. Szkolenie osób, którym przyznano rentę szkoleniową jest finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, przekazywanych do dyspozycji Wojewódzkiego Urzędu Pracy.

Orzeczenie ustalające uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego jest wydawane osobom, u których dalsze leczenie lub rehabilitacja rokuje odzyskanie zdolności do pracy. Świadczenie to przysługuje przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy. Orzeczenie przyznające to świadczenie może być wydane w wyniku: badań w sprawie ustalenia uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego, badań dla celów rentowych lub w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy z powodu choroby.

Orzeczenie o niezdolności do pracy w sprawie o ustalenie uprawnień do renty socjalnej (okresowej lub stałej) określające stopień niezdolności do pracy oraz związek tej niezdolności z okresem jej powstania (zgodnie z przepisami ustawy) jest wydawane na wniosek osoby ubiegającej się o to świadczenie lub jej przedstawiciela ustawowego.

Poza wyżej wymienionymi orzeczeniami, wydawanymi do celów rentowych, do zadań lekarzy orzeczników należy wydawanie orzeczeń:

- w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy i wystawiania zaświadczeń lekarskich osób ubezpieczonych w ZUS,
- o potrzebie rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej ZUS, także na wniosek lekarza prowadzącego,
- w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom,
- w sprawach powypadkowych dotyczących oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu,
- w sprawach o przyznanie renty rodzinnej oraz dodatku pielęgnacyjnego dla osób pobierających rentę rodzinną,
- w sprawach świadczeń podlegających koordynacji w ramach UE,
- o przyznaniu świadczeń rzeczowych związanych ze skutkami wypadków przy pracy lub chorób zawodowych z zakresu stomatologii, szczepień ochronnych czy zaopatrzeniu w przedmioty ortopedyczne w zakresie określonym ustawą.

Wymienione w powyższym akapicie orzeczenia nie są przedmiotem analizy w niniejszym opracowaniu.

Prezentowane w publikacji dane obejmują wyniki pełnego badania statystycznego.

1. ORZECZNICTWO LEKARSKIE W 2014 ROKU

W 2014 roku lekarze orzecznicy ZUS wydali 1 234,5 tys. orzeczeń, tj. o 10,9% mniej niż w roku poprzednim. Z tej liczby, orzeczenia wydane osobom ubiegającym się po raz pierwszy o świadczenie rentowe stanowiły 13,7%, orzeczenia wydane w wyniku badań ponownych w sprawach rentowych - 28,6%, orzeczenia ustalające uszczerbek na zdrowiu - 7,4%, orzeczenia wydane emerytom w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego - 3,7%, orzeczenia w sprawie renty socjalnej - 3,6%, orzeczenia o potrzebie rehabilitacji leczniczej w okresie czasowej niezdolności do pracy - 4,6%, orzeczenia pierwszorazowe i ponowne ubiegającym się o rentę rodzinną oraz o dodatek pielęgnacyjny dla osób pobierających rentę rodzinną - 1,1%, a orzeczenia w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy - 36,5%. Szczegółową strukturę wydanych przez lekarzy orzeczników w 2014 r. orzeczeń, będących przedmiotem dalszej analizy prezentuje tabl. 2.

Biorąc pod uwagę orzeczenia wydane w 2014 r. (bez orzeczeń w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy i orzeczeń o potrzebie rehabilitacji leczniczej) odnotowujemy, że w stosunku do 18,0%, tj. 131,2 tys. ogółu badanych osób lekarze orzecznicy wydali orzeczenia negatywne, tj. stwierdzające brak niezdolności do pracy, bądź brak uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego lub brak uszczerbku na zdrowiu. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba tych orzeczeń zmalała o 8,3%.

W grupie badanych w sprawach rentowych po raz pierwszy brak niezdolności do pracy stwierdzono w 8,7% przypadków, a w stosunku do 9,3% badanych wydano orzeczenia o braku okoliczności uzasadniających przyznanie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego. Brak całkowitej niezdolności do pracy dotyczył 0,1% badanych pierwszorazowo w celach rentowych.

W grupie badanych ponownie u 7,1% osób stwierdzono brak niezdolności do pracy, a w stosunku do 4,0% badanych wydano orzeczenia o braku okoliczności uzasadniających przyznanie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego. W przypadku 2,3% badanych orzeczono brak całkowitej niezdolności do pracy, a w stosunku do 2,2% brak całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji.

Wśród starających się po raz pierwszy i ponownie o rentę rodzinną bądź przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla pobierających rentę rodzinną orzeczenie negatywne otrzymało 21,5% badanych.

Wśród ubiegających się o rentę socjalną, odsetek orzeczeń negatywnych wynosił 22,6%.

W grupie osób badanych w sprawach powypadkowych dotyczących ustalenia procentowego uszczerbku na zdrowiu w 23,9% przypadków nie stwierdzono uszczerbku, a wśród emerytów ubiegających się o dodatek pielęgnacyjny brak niezdolności do samodzielnej egzystencji orzeczono w 22,9% przypadków.

**TABL. 1 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW
W LATACH 2013-2014**

Rodzaj orzeczenia a – rok poprzedni =100		Liczba	W odsetkach
OGÓŁEM	2013	1 384 941	100,0
	2014	1 234 501	100,0
	a	89,1	x
z tego:			
orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych*/	2013	164 986	11,9
	2014	168 789	13,7
	a	102,3	x
orzeczenia ponowne dla celów rentowych*/	2013	386 851	27,9
	2014	352 960	28,6
	a	91,2	x
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o dodatek pielęgnacyjny dla osoby pobierającej rentę rodzinną	2013	14 414	1,1
	2014	14 143	1,1
	a	98,1	x
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	2013	47 468	3,4
	2014	46 098	3,7
	a	97,1	x
orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	2013	93 399	6,8
	2014	90 974	7,4
	a	97,4	x
orzeczenia pierwszorazowe i ponowne w sprawie renty socjalnej	2013	45 871	3,3
	2014	44 660	3,6
	a	97,4	x
orzeczenia o potrzebie rehabilitacji leczniczej na wniosek lekarza leczącego	2013	48 503	3,5
	2014	56 958	4,6
	a	117,4	x
orzeczenia w innych sprawach**/	2013	9 451	0,7
	2014	9 572	0,8
	a	101,3	x
orzeczenia w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy	2013	573 998	41,4
	2014	450 347	36,5
	a	78,5	x

*/ łącznie z orzeczeniami stwierdzającymi uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego

**/ m.in. orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji

TABL. 2 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW W 2014 ROKU WEDŁUG USTALEŃ ORZECZNICZYCH

Rodzaj orzeczenia	Liczba	W odsetkach
OGÓŁEM	1 234 501	X
z tego:		
orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych*/	168 789	100,0
z tego ustalające:		
niezdolność do samodzielnej egzystencji	4 973	3,0
całkowitą niezdolność do pracy	15 083	8,9
brak całkowitej niezdolności do pracy	207	0,1
częściową niezdolność do pracy	24 753	14,7
celowość przekwalifikowania zawodowego	70	0,0
uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego	91 572	54,3
brak niezdolności do pracy dla celów rentowych	14 741	8,7
brak okoliczności uzasadniających przyznanie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	15 673	9,3
nieustalona ocena**/	1 717	1,0
orzeczenia ponowne dla celów rentowych*/	352 960	100,0
z tego ustalające:		
niezdolność do samodzielnej egzystencji	24 061	6,8
brak niezdolności do samodzielnej egzystencji	7 650	2,2
całkowitą niezdolność do pracy	54 452	15,4
brak całkowitej niezdolności do pracy	8 159	2,3
częściową niezdolność do pracy	151 263	42,9
celowość przekwalifikowania zawodowego	305	0,1
uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego	66 723	18,9
brak niezdolności do pracy dla celów rentowych	25 085	7,1
brak okoliczności uzasadniających przyznanie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	14 210	4,0
nieustalona ocena**/	1 052	0,3

*/ łącznie z orzeczeniami stwierdzającymi uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego

**/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzeczniczej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

**TABL. 2 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW W 2014 ROKU
WEDŁUG USTALEŃ ORZECZNICZYCH (cd.)**

Rodzaj orzeczenia	Liczba	W odsetkach
orzeczenia pierwszorzazowe i ponowne w sprawach o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego emerytom	46 098	100,0
z tego ustalające:		
niezdolność do samodzielnej egzystencji	35 315	76,6
brak niezdolności do samodzielnej egzystencji	10 574	22,9
nieustalona ocena**/	209	0,5
orzeczenia pierwszorzazowe i ponowne o rentę rodzinną oraz o przyznanie dodatku pielęgnacyjnego dla osoby pobierającej rentę rodzinną	14 143	100,0
z tego ustalające:		
niezdolność do samodzielnej egzystencji	5 516	39,0
brak niezdolności do samodzielnej egzystencji	1 911	13,5
całkowitą niezdolność do pracy	4 374	30,9
brak całkowitej niezdolności do pracy	615	4,3
częściową niezdolność do pracy	1 011	7,2
brak niezdolności do pracy dla celów rentowych	519	3,7
nieustalona ocena**/	197	1,4
orzeczenia powypadkowe dotyczące oceny procentowego uszczerbku na zdrowiu	90 974	100,0
z tego ustalające:		
uszczerbek na zdrowiu	69 095	75,9
brak uszczerbku na zdrowiu	21 715	23,9
nieustalona ocena**/	164	0,2
orzeczenia pierwszorzazowe i ponowne w sprawie renty socjalnej	44 660	100,0
z tego ustalające:		
całkowitą niezdolność do pracy	34 500	77,3
brak całkowitej niezdolności do pracy	10 093	22,6
nieustalona ocena**/	67	0,1

**/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzeczniczej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

**TABL. 2 ORZECZENIA WYDANE PRZEZ LEKARZY ORZECZNIKÓW W 2014 ROKU
WEDŁUG USTALEŃ ORZECZNICZYCH (dok.)**

Rodzaj orzeczenia	Liczba	W odsetkach
orzeczenia o potrzebie rehabilitacji leczniczej na wniosek lekarza leczącego	56 958	100,0
z tego ustalające:		
potrzebę rehabilitacji leczniczej	40 752	71,6
brak potrzeby rehabilitacji leczniczej	16 146	28,3
nieustalona ocena**/	60	0,1
orzeczenia w związku z kontrolą prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy	450 347	100,0
z tego:		
potwierdzające prawidłowość zaświadczeń lekarskich	426 017	94,6
stwierdzające nieprawidłowość zaświadczeń lekarskich	24 330	5,4
orzeczenia w innych sprawach***/	9 572	100,0

**/ „nieustalone zjawisko” – brak informacji lub niepoprawna identyfikacja w przyjętych słownikach, np. słowniku oceny orzeczniczej, płci, wieku, województw, jednostek chorobowych

***/ m.in. orzeczenia w sprawach świadczeń podlegających koordynacji

2. ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE DLA CELÓW RENTOWYCH */ WYDANE W 2014 ROKU

W 2014 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali po raz pierwszy dla celów rentowych łącznie 168,8 tys. orzeczeń, tj. o 3,8 tys. więcej niż w roku ubiegłym. Największą grupę (91,6 tys., tj. 54,3%) stanowiły orzeczenia wydane osobom, którym przyznano uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego (tablice 21-26 i rys. 9-10). Łącznie z orzeczeniami stwierdzającymi brak okoliczności uzasadniających przyznanie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego, grupa ta liczyła 107,2 tys. orzeczeń, tj. 63,5% ogółu orzeczeń wydanych po raz pierwszy.

Spośród pozostałych 61,5 tys. orzeczeń wydanych w 2014 r. dla celów rentowych - 44,8 tys. (72,8%) to orzeczenia z ustaloną niezdolnością do pracy, 14,9 tys. orzeczeń, czyli 24,3% to orzeczenia o braku niezdolności do pracy, bądź braku całkowitej niezdolności do pracy, 70 orzeczeń stanowiących 0,1% to orzeczenia dla osób, którym ustalono celowość przekwalifikowania zawodowego.

W przypadku 1,7 tys. orzeczeń, tj. 2,8% wystąpił brak informacji o ocenie orzeczniczej – określony jako „nieustalona ocena” - tabl. 3.

W porównaniu z rokiem poprzednim, liczba orzeczeń pozytywnych (44,8 tys. z ustalonym stopniem niezdolności do pracy) zmniejszyła o 2,4%. W strukturze tych orzeczeń według stopnia niezdolności do pracy, nie wystąpiły istotne zmiany. W grupie badanych, którzy uzyskali orzeczenie o niezdolności do pracy - 24,8 tys. osób, tj. 55,2% uznano za częściowo niezdolne do pracy, 15,1 tys. (33,7%) uzyskało orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy, a 5,0 tys. (11,1%) o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji (rys. 1).

Na podstawie art. 54, 55, 57, i 69 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 167, poz. 1322 z późn. zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 października 2001 r. (Dz. U. nr 131, poz. 1457) lekarze orzecznicy ZUS orzekając o niezdolności do pracy, w niektórych przypadkach ustalają jednocześnie potrzebę przeprowadzenia rehabilitacji leczniczej. Celem programu rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej jest przywrócenie zdolności do pracy osobom, które w następstwie choroby są zagrożone długotrwałą niezdolnością do pracy i jednocześnie rokują odzyskanie tej zdolności po przeprowadzeniu rehabilitacji. W 2014 r. wydano 2,0 tys. orzeczeń pierwszorazowych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy i potrzebą rehabilitacji leczniczej, tj. - 4,5% ogółu orzeczeń pozytywnych.

**/ bez orzeczeń pierwszorazowych w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną*

W związku z orzeczoną całkowitą niezdolnością do pracy w 1,3% przypadków ustalono potrzebę rehabilitacji leczniczej, a wśród osób z orzeczoną częściową niezdolnością do pracy w 7,4% przypadków (tabl. 4).

Podobnie jak w latach poprzednich, orzeczenia pierwszorazowe dla celów rentowych z ustaloną niezdolnością do pracy wydawane były częściej mężczyznom. W 2014 r. mężczyźni stanowili 63,9% tej grupy badanych.

Wśród osób, którym orzeczono całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji mężczyźni stanowili 60,8% badanych pierwszorazowo, całkowitą – 64,7%, a częściową niezdolność do pracy - 64,0%. (tabl. 4).

**TABL. 3 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE WYDANE
DLA CELÓW RENTOWYCH*/ W LATACH 2013-2014**

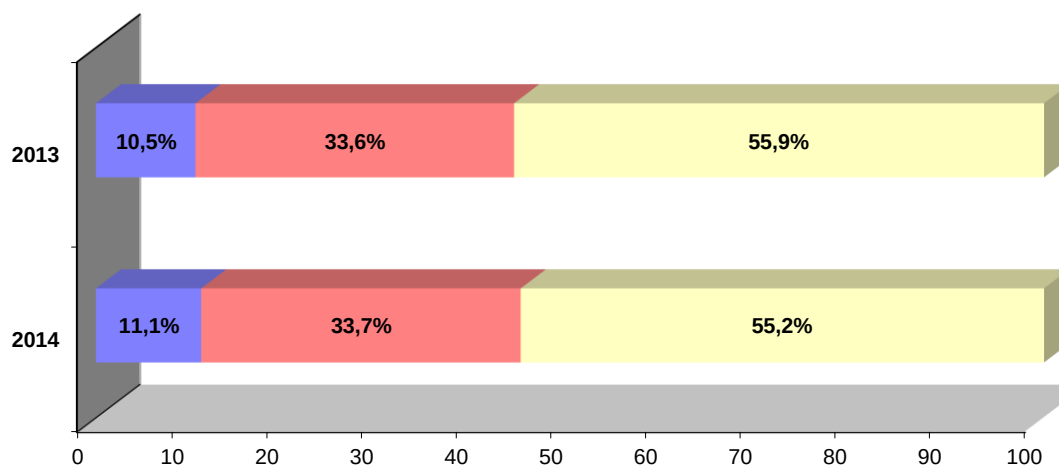
Orzeczenia a – rok poprzedni = 100		Liczba	W odsetkach
ORZECZENIA OGÓŁEM	2013	65 200	100,0
	2014	61 544	100,0
	a	94,4	x
z tego ustalające:			
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	2013	4 835	7,4
	2014	4 973	8,1
	a	102,9	x
całkowitą niezdolność do pracy	2013	15 406	23,6
	2014	15 083	24,5
	a	97,9	x
częściową niezdolność do pracy	2013	25 627	39,3
	2014	24 753	40,2
	a	96,6	x
celowość przekwalifikowania zawodowego	2013	50	0,1
	2014	70	0,1
	a	140,0	x
brak całkowitej niezdolności do pracy	2013	336	0,5
	2014	207	0,3
	a	61,6	x
brak niezdolności do pracy**/	2013	16 570	25,4
	2014	14 741	24,0
	a	89,0	x
nieustalona ocena***/	2013	2 376	3,7
	2014	1 717	2,8
	a	72,3	x

*/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną

**/ dotyczy orzeczeń o braku częściowej niezdolności do pracy

***/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

Rys. 1 Struktura orzeczeń pierwszorzazowych dla celów rentowych, w których ustalono stopień niezdolności do pracy w latach 2013-2014

TABL. 4 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/, W KTÓRYCH USTALONO STOPIEŃ NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG PŁCI OSÓB BADANYCH

Stopień niezdolności do pracy	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		Nieustalona płeć**/	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	Liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
ORZECZENIA OGÓŁEM	44 809	100,0	28 618	100,0	15 578	100,0	613	100,0
w tym z jednoczesną potrzebą rehabilitacji leczniczej	2 033	100,0	1 259	100,0	774	100,0	-	-
z tego ustalające:								
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	4 973	11,1	3 025	10,6	1 737	11,2	211	34,4
w tym z jednoczesną potrzebą rehabilitacji leczniczej	1	0,0	1	0,1	-	-	-	-
całkowitą niezdolność do pracy	15 083	33,7	9 755	34,1	4971	31,9	357	58,2
w tym z jednoczesną potrzebą rehabilitacji leczniczej	202	10,0	141	11,2	61	8,0	-	-
częściową niezdolność do pracy	24 753	55,2	15 838	55,3	8 870	56,9	45	7,4
w tym z jednoczesną potrzebą rehabilitacji leczniczej	1 830	90,0	1 117	88,7	713	92,0	-	100,0

*/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną

**/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

Orzekając o niezdolności do pracy lekarze orzecznicy ZUS ustalają związek przyczynowy niezdolności do pracy z okolicznością jej powstania. Rozróżnia się trzy rodzaje okoliczności:

- ogólny stan zdrowia,
- wypadki przy pracy oraz wypadki w szczególnych okolicznościach,
- choroby zawodowe.

W 2014 roku, podobnie jak w latach ubiegłych, niezdolność do pracy najczęściej związana była z ogólnym stanem zdrowia. Takie orzeczenie otrzymało 96,5% osób badanych dla celów rentowych po raz pierwszy. Udział orzeczeń o niezdolności do pracy spowodowanej wypadkami przy pracy wyniósł 2,6%, a orzeczeń o niezdolności do pracy z tytułu chorób zawodowych 0,9% i w obu przypadkach wzrósł w stosunku do poziomu z ubiegłego roku o 0,1 punktu procentowego.

Dla porównania udział badanych, których niezdolność do pracy spowodowana została ogólnym stanem zdrowia wśród ubiegających się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego wynosił 94,0%.

TABL. 5 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/, W KTÓRYCH USTALONO STOPIEŃ NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG OKOLICZNOŚCI POWSTANIA NIEZDOLNOŚCI ORAZ GRUP UBEZPIECZONYCH

Orzeczenia	Liczba	Okoliczności powstania niezdolności do pracy:		
		ogólny stan zdrowia	wypadki **/	choroby zawodowe
OGÓŁEM	44 631	43 080	1 148	403
z tego orzeczenia wydane:				
pracownikom ubiegającym się o rentę	38 692	37 210	1 083	399
osobom nie będącym pracownikami ubiegającym się o rentę	1 617	1 577	36	4
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	4 322	4 293	29	-

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń o rentę rodzinną, orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojkowego oraz kombatancką*

***/ wypadki przy pracy i wypadki w szczególnych okolicznościach*

**TABL. 6 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH WYDANYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/
Z USTALONYM STOPNIEM NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG OKOLICZNOŚCI
POWSTANIA NIEZDOLNOŚCI ORAZ GRUP UBEZPIECZONYCH**

Orzeczenia	Ogółem	Okoliczności powstania niezdolności do pracy:		
		ogólny stan zdrowia	wypadki**/	choroby zawodowe
OGÓŁEM	100,0	96,5	2,6	0,9
z tego orzeczenia wydane:				
pracownikom ubiegającym się o rentę	100,0	96,2	2,8	1,0
osobom nie będącym pracownikami ubiegającym się o rentę	100,0	97,5	2,2	0,3
ubiegającym się o ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	100,0	99,3	0,7	-

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń o rentę rodzinną, orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatancką*

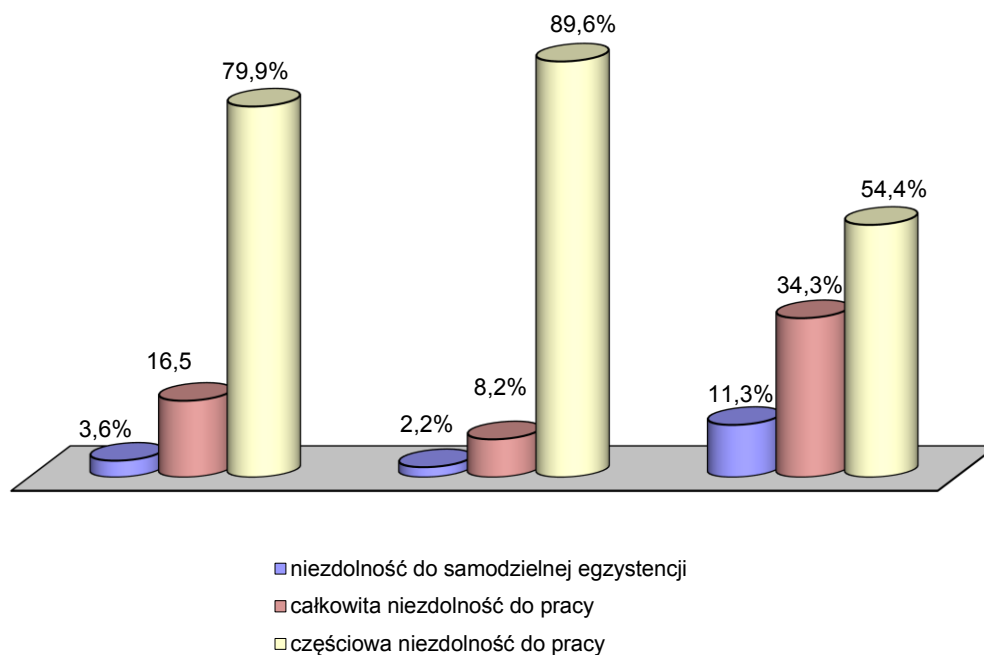
***/ wypadki przy pracy i wypadki w szczególnych okolicznościach*

W zależności od okoliczności powodujących niezdolność do pracy odmiennie kształtował się stopień tej niezdolności (rys. 2, tabl.7-8).

Spośród osób niezdolnych do pracy z tytułu tzw. ogólnego stanu zdrowia, 54,4% badanych otrzymało orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy, 34,3% otrzymało orzeczenie o całkowitej niezdolności, a orzeczenia o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji stanowiły 11,3% badanej zbiorowości.

Z grupy poszkodowanych w wypadkach - 79,9% badanych uznano za częściowo niezdolnych do pracy, 16,5% otrzymało orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy, a 3,6% o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji. Natomiast w następstwie chorób zawodowych orzeczenie o częściowej niezdolności do pracy lekarze orzecznicy wydali w 89,6% przypadków, za całkowicie niezdolnych do pracy uznano 8,2% osób, a całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji orzeczono tylko w 2,2% przypadków.

Rys. 2 Struktura orzeczeń pierwszorazowych wydanych dla celów rentowych, w których ustalono stopień niezdolności do pracy według okoliczności powstania tej niezdolności

Orzeczenia pierwszo razowe dla celów rentowych, w których ustalono stopień niezdolności do pracy, w 63,9% przypadków wydano mężczyznom. Udział mężczyzn w tej populacji osób w porównaniu z rokiem poprzednim zmalał - o 0,6 punktu procentowego. Wśród poszkodowanych w wyniku wypadków udział mężczyzn wyniósł 85,0%, wśród badanych z ogólnego stanu zdrowia – 63,5%, a wśród osób niezdolnych do pracy w następstwie chorób zawodowych 47,4% (tabl. 7) .

**TABL. 7 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/
W KTÓRYCH USTALONO STOPIEŃ NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG OKOLICZNOŚCI
POWSTANIA NIEZDOLNOŚCI ORAZ PŁCI OSÓB BADANYCH**

Orzeczenia	Liczba	Okoliczności powstania niezdolności do pracy:		
		ogólny stan zdrowia	wypadki **/	choroby zawodowe
Ogółem	44 631	43 080	1 148	403
z tego orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	4 942	4 892	41	9
całkowitą niezdolność do pracy	14 985	14 762	190	33
częściową niezdolność do pracy	24 704	23 426	917	361
Mężczyźni	28 508	27 341	976	191
z tego orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	3 003	2 960	36	7
całkowitą niezdolność do pracy	9 698	9 505	167	26
częściową niezdolność do pracy	15 807	14 876	773	158
Kobiety	15 513	15 134	167	212
z tego orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	1 728	1 721	5	2
całkowitą niezdolność do pracy	4 933	4 908	18	7
częściową niezdolność do pracy	8 852	8 505	144	203
Nieustalona płć***/	610	605	5	-
z tego orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	211	211	-	-
całkowitą niezdolność do pracy	354	349	5	-
częściową niezdolność do pracy	45	45	-	-

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń o rentę rodzinną, orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatancką*

***/ wypadki przy pracy i wypadki w szczególnych okolicznościach*

****/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2*

TABL. 8 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH WYDANYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/, W KTÓRYCH USTALONO STOPIEŃ NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG OKOLICZNOŚCI POWSTANIA NIEZDOLNOŚCI ORAZ PŁCI OSÓB BADANYCH

Orzeczenia	Ogółem	Okoliczności powstania niezdolności do pracy:		
		ogólny stan zdrowia	wypadki **/	choroby zawodowe
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
z tego orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	11,1	11,3	3,6	2,2
całkowitą niezdolność do pracy	33,6	34,3	16,5	8,2
częściową niezdolność do pracy	55,3	54,4	79,9	89,6
Mężczyźni	100,0	100,0	100,0	100,0
z tego orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	10,5	10,8	3,7	3,7
całkowitą niezdolność do pracy	34,0	34,8	17,1	13,6
częściową niezdolność do pracy	55,5	54,4	79,2	82,7
Kobiety	100,0	100,0	100,0	100,0
z tego orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	11,1	11,4	3,0	0,9
całkowitą niezdolność do pracy	31,8	32,4	10,8	3,3
częściową niezdolność do pracy	57,1	56,2	86,2	95,8
Nieustalona płeć***/	100,0	100,0	100,0	-
z tego orzeczenia ustalające:				
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	34,6	34,9	-	-
całkowitą niezdolność do pracy	58,0	57,7	100,0	-
częściową niezdolność do pracy	7,4	7,4	-	-

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń o rentę rodzinną, orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatanką*

***/ wypadki przy pracy i wypadki w szczególnych okolicznościach*

****/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2*

Z analizy przestrzennego zróżnicowania orzeczeń pierwszorazowych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy wydanych w 2014 r. wynika, że najwięcej wydano ich w województwach: mazowieckim - 14,3%, śląskim - 13,3% i wielkopolskim - 9,9%. Najmniej takich orzeczeń odnotowujemy w województwach: podlaskim, opolskim po (1,5%), świętokrzyskim (2,3%) oraz lubuskim (2,8%) – tabl. 9.

Orzeczenia pierwszorazowe

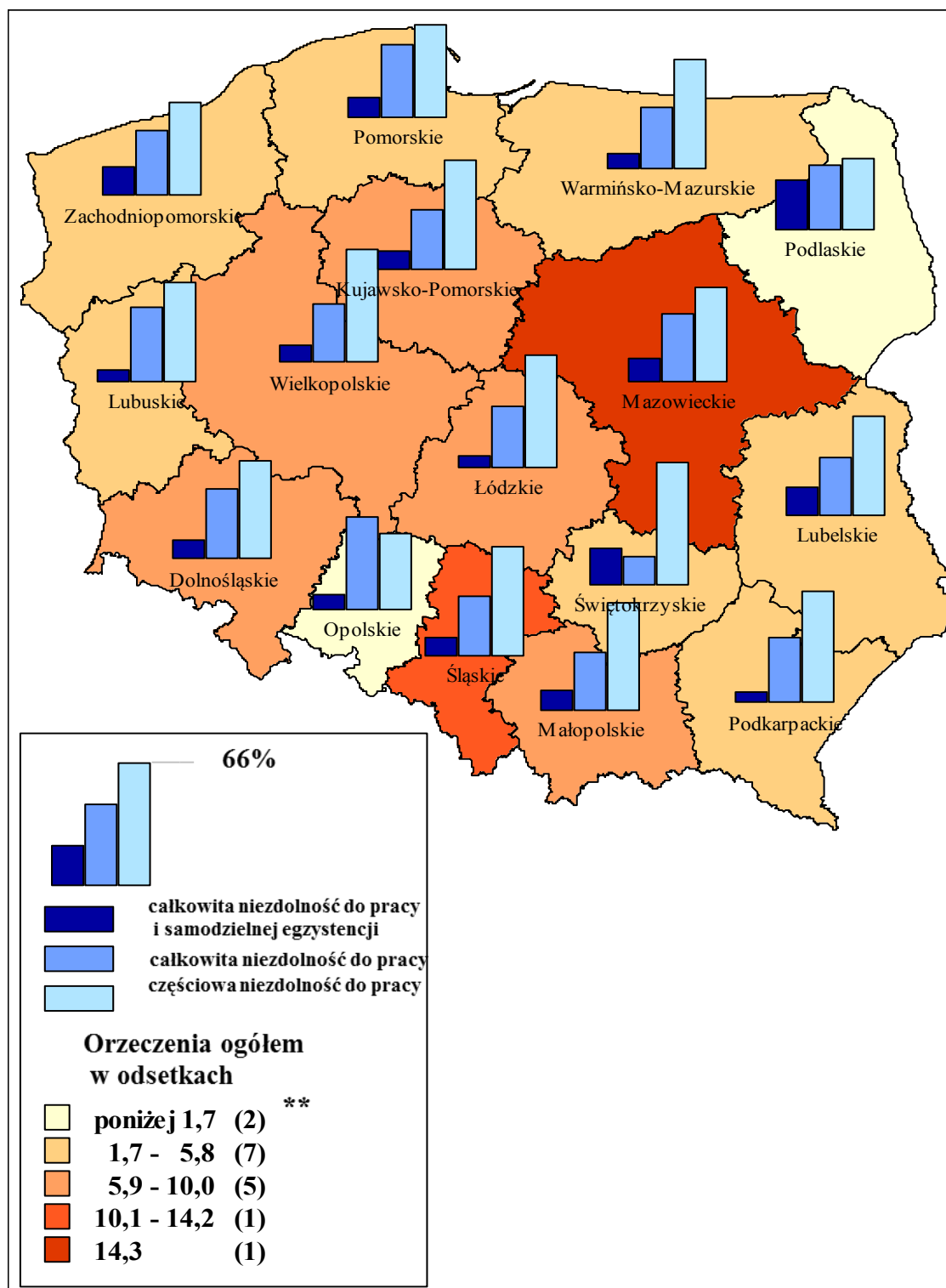
Najwyższy udział orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy (łącznie z orzeczeniami o całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji) w ogólnej liczbie orzeczeń z ustalonym stopniem niezdolności do pracy wystąpił w województwie podlaskim i opolskim – odpowiednio wynosił 61,5% i 58,9% (rys.3). Stosunkowo wysoki ten udział, wystąpił również w województwach: pomorskim - 50,5% oraz zachodniopomorskim - 50,4%. Orzekanie o częściowej niezdolności do pracy było relatywnie najwyższe w województwie świętokrzyskim (rys. 4). Udział orzeczeń o częściowej niezdolności do pracy wynosił w tym województwie 65,1%. W dalszej kolejności były to województwa: wielkopolskie i łódzkie – po 59,7%, podkarpackie - 59,2% oraz warmińsko-mazurskie – 58,5%. Dla całego kraju udziały te wynosiły odpowiednio: 44,8% i 55,2%.

TABL. 9 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH WYDANYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/, W KTÓRYCH USTALONO STOPIEŃ NIEZDOLNOŚCI DO PRACY W WOJEWÓDZTWACH

Województwo	Orzeczenia
OGÓŁEM	100,0
Dolnośląskie	8,2
Kujawsko-pomorskie	8,1
Lubelskie	5,2
Lubuskie	2,8
Łódzkie	8,2
Małopolskie	6,9
Mazowieckie	14,3
Opolskie	1,5
Podkarpackie	4,8
Podlaskie	1,5
Pomorskie	3,3
Śląskie	13,3
Świętokrzyskie	2,3
Warmińsko-mazurskie	4,5
Wielkopolskie	9,9
Zachodniopomorskie	5,2

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń o rentę rodzinną, orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego oraz kombatancką*

Rys. 3 Struktura orzeczeń pierwszorazowych* dla celów rentowych, w których ustalono stopień niezdolności do pracy według województw i stopnia niezdolności

* bez orzeczeń wydanych osobom ubiegającym się o rentę inwalidy wojennego, wojskowego lub kombatanką oraz bez orzeczeń wydanych w sprawie rent rodzinnych i dodatku pielęgnacyjnego dla osób pobierających rentę rodzinną

** liczba województw

Orzeczenia pierwszorazowe

Wyniki analizy orzeczeń pierwszorazowych wydanych dla celów rentowych w 2014 r. potwierdziły, że najczęściej powstawanie niezdolności do pracy powodowały choroby związane z ogólnym stanem zdrowia. Były to nowotwory - 23,5% ogółu orzeczeń, choroby układu krążenia - 20,4%, choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego - 13,5%, zaburzenia psychiczne - 11,0%, urazy kości, stawów i tkanek miękkich – 7,7% oraz choroby układu nerwowego - 7,4% (tabl. 10-12 i rys. 5). Wymienione choroby były przyczyną wydania łącznie 83,5% ogółu orzeczeń pierwszorazowych dla celów rentowych ustalających niezdolność do pracy.

Całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji powodowały głównie nowotwory (56,4% przypadków w tej grupie badanych), całkowitą niezdolność do pracy – nowotwory (41,3%) i choroby układu krążenia (19,9%), natomiast częściową niezdolność do pracy - choroby układu krążenia (22,2%), choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego (21,6%) i choroby psychiczne (14,1%).

W zależności od płci osób badanych struktura grup chorobowych kształtowała się odmiennie. U mężczyzn niezdolność do pracy powstawała najczęściej na skutek chorób układu krążenia - 26,3% przypadków, nowotworów - 19,2% i chorób układu kostno-stawowego, mięśniowego – 12,6%, natomiast u kobiet spowodowana była w 30,4% przypadków chorobami nowotworowymi, w 15,8% przypadków zaburzeniami psychicznymi oraz chorobami układu kostno-stawowego, mięśniowego – 15,7% (tabl. 12, rys. 6).

Powstawanie niezdolności do pracy u osób z chorobami nowotworowymi powodowały głównie nowotwory złośliwe sutka – 15,1% oraz nowotwory złośliwe oskrzela i płuca – 14,7%. W przypadku zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania była to schizofrenia – 24,2%, a wśród osób z chorobami układu nerwowego, główną chorobą były zaburzenia korzeni rdzeniowych i splotów nerwowych – 26,4% oraz stwardnienie rozsiane – 12,0%. Wśród osób z chorobami układu krążenia najczęściej wydawano orzeczenia o niezdolności do pracy na skutek przewlekłej choroby niedokrwiennej serca – 29,9% oraz następstw chorób naczyń mózgowych – 18,3%. W przypadku chorób układu kostno-stawowego, mięśniowego i tkanki łącznej były to choroby krążka międzykręgowego – 24,5% i choroba zwyrodnieniowa stawów biodrowych – 19,6%, a w związku z urazami kości stawów i tkanek miękkich były to następstwa urazów kończyny dolnej – 29,0% oraz kończyny górnej – 18,6%.

**TABL. 10 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE DLA CELÓW RENTOWYCH*/, W KTÓRYCH
USTALONO STOPIEŃ NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WYDANE W LATACH 2013-2014
WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH**

Grupy chorobowe a – rok poprzedni = 100		Liczba	Orzeczenia ustalające:		
			niezdolność do samodzielnej egzystencji	całkowitą niezdolność do pracy	częściową niezdolność do pracy
OGÓŁEM	2013 2014 a	45 868 44 809 97,7	4 835 4 973 102,9	15 406 15 083 97,9	25 627 24 753 96,6
w tym:					
nowotwory	2013 2014 a	10 250 10 518 102,6	2 639 2 807 106,4	6 158 6 223 101,1	1 453 1 488 102,4
zaburzenia psychiczne	2013 2014 a	4 956 4 944 99,8	108 109 100,9	1 353 1 351 99,9	3 495 3 484 99,7
choroby układu nerwowego	2013 2014 a	3 407 3 324 97,6	362 323 89,2	727 678 93,3	2 318 2 323 100,2
choroby układu krążenia	2013 2014 a	9 783 9 141 93,4	617 654 106,0	3 141 2 996 95,4	6 025 5 491 91,1
choroby układu oddechowego	2013 2014 a	1 136 1 041 91,6	21 23 109,5	220 214 97,3	895 804 89,8
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	2013 2014 a	5 914 6 069 102,6	30 28 93,3	688 692 100,6	5 196 5 349 102,9
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2013 2014 a	3 452 3 456 100,1	224 238 106,3	784 766 97,7	2 444 2 452 100,3
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania	2013 2014 a	931 879 94,4	31 40 129,0	189 167 88,4	711 672 94,5
choroby układu trawiennego	2013 2014 a	1086 994 91,5	33 24 72,7	426 405 95,1	627 565 90,1
choroby oka i przydatków oka	2013 2014 a	857 841 98,1	57 65 114,0	231 247 106,9	569 529 93,0
choroby układu moczowo-płciowego	2013 2014 a	553 578 104,5	34 46 135,3	323 348 107,7	196 184 93,9

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną*

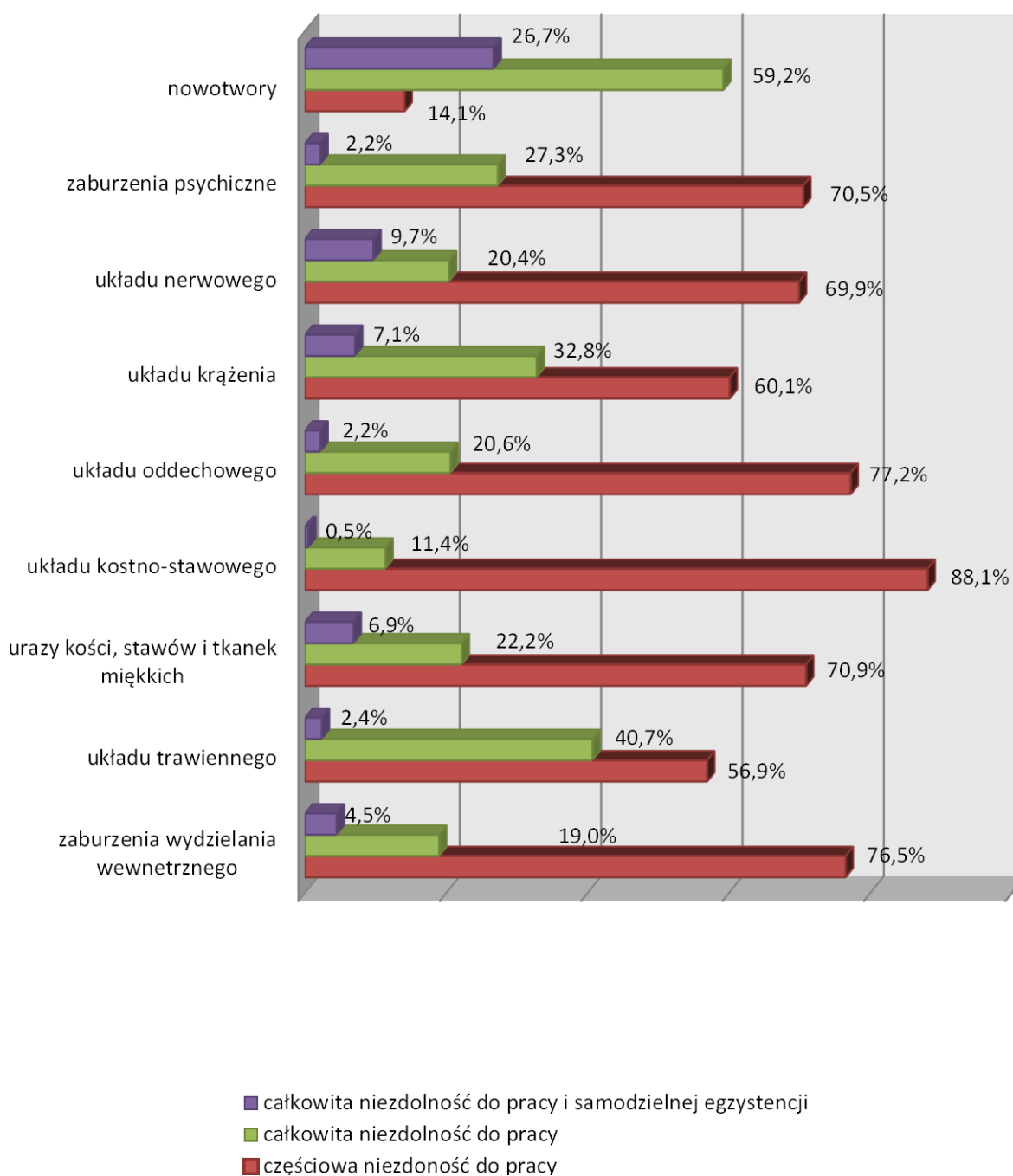
**TABL. 11 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*,
W KTÓRYCH USTALONO STOPIEŃ NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WYDANYCH
W LATACH 2013-2014 WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH**

Grupy chorobowe		Ogółem	Orzeczenia ustalające:		
			niezdolność do samodzielnej egzystencji	całkowitą niezdolność do pracy	częściową niezdolność do pracy
OGÓŁEM	2013	100,0	100,0	100,0	100,0
	2014	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:					
nowotwory	2013	22,3	54,6	40,0	5,7
	2014	23,5	56,4	41,3	6,0
zaburzenia psychiczne	2013	10,8	2,2	8,8	13,6
	2014	11,0	2,2	9,0	14,1
choroby układu nerwowego	2013	7,4	7,5	4,7	9,0
	2014	7,4	6,5	4,5	9,4
choroby układu krążenia	2013	21,3	12,8	20,4	23,5
	2014	20,4	13,2	19,9	22,2
choroby układu oddechowego	2013	2,5	0,4	1,4	3,5
	2014	2,3	0,5	1,4	3,2
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	2013	12,9	0,6	4,5	20,3
	2014	13,5	0,6	4,6	21,6
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2013	7,5	4,6	5,1	9,5
	2014	7,7	4,8	5,1	9,9
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	2013	2,0	0,6	1,2	2,8
	2014	2,0	0,8	1,1	2,7
choroby układu trawiennego	2013	2,4	0,7	2,8	2,4
	2014	2,2	0,5	2,7	2,3
choroby oka i przydatków oka	2013	1,9	1,2	1,5	2,2
	2014	1,9	1,3	1,6	2,1
choroby układu moczowo-płciowego	2013	1,2	0,7	2,1	0,8
	2014	1,3	0,9	2,3	0,7

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną*

Rys. 4 Struktura orzeczeń pierwszorazowych wydanych dla celów rentowych, w których ustalono stopień niezdolności do pracy według wybranych grup chorobowych

Choroby:

TABL. 12 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE DLA CELÓW RENTOWYCH*/, W KTÓRYCH USTALONO STOPIEŃ NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG PŁCI OSÓB BADANYCH I WYBRANYCH GRUP CHOROBOWYCH

Wyszczególnienie	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		Nieustalona płeć**/	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	44 809	100,0	28 618	100,0	15 578	100,0	613	100,0
w tym :								
nowotwory	10 518	23,5	5 482	19,2	4 735	30,4	301	49,1
zaburzenia psychiczne	4 944	11,0	2 410	8,4	2 469	15,8	65	10,6
choroby układu nerwowego	3 324	7,4	1 987	6,9	1 318	8,5	19	3,1
choroby układu krążenia	9 141	20,4	7 518	26,3	1 559	10,0	64	10,4
choroby układu oddechowego	1 041	2,3	693	2,4	336	2,2	12	2,0
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	6 069	13,5	3 616	12,6	2 445	15,7	8	1,3
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	3 456	7,7	2 735	9,6	693	4,4	28	4,6
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywienia i przemiany metabolicznej	879	2,0	636	2,2	235	1,5	8	1,3
choroby układu trawiennego	994	2,2	694	2,4	254	1,6	46	7,5
choroby oka i przydatków oka	841	1,9	576	2,0	264	1,7	1	0,2
choroby układu moczowo-płciowego	578	1,3	355	1,2	221	1,4	2	0,3

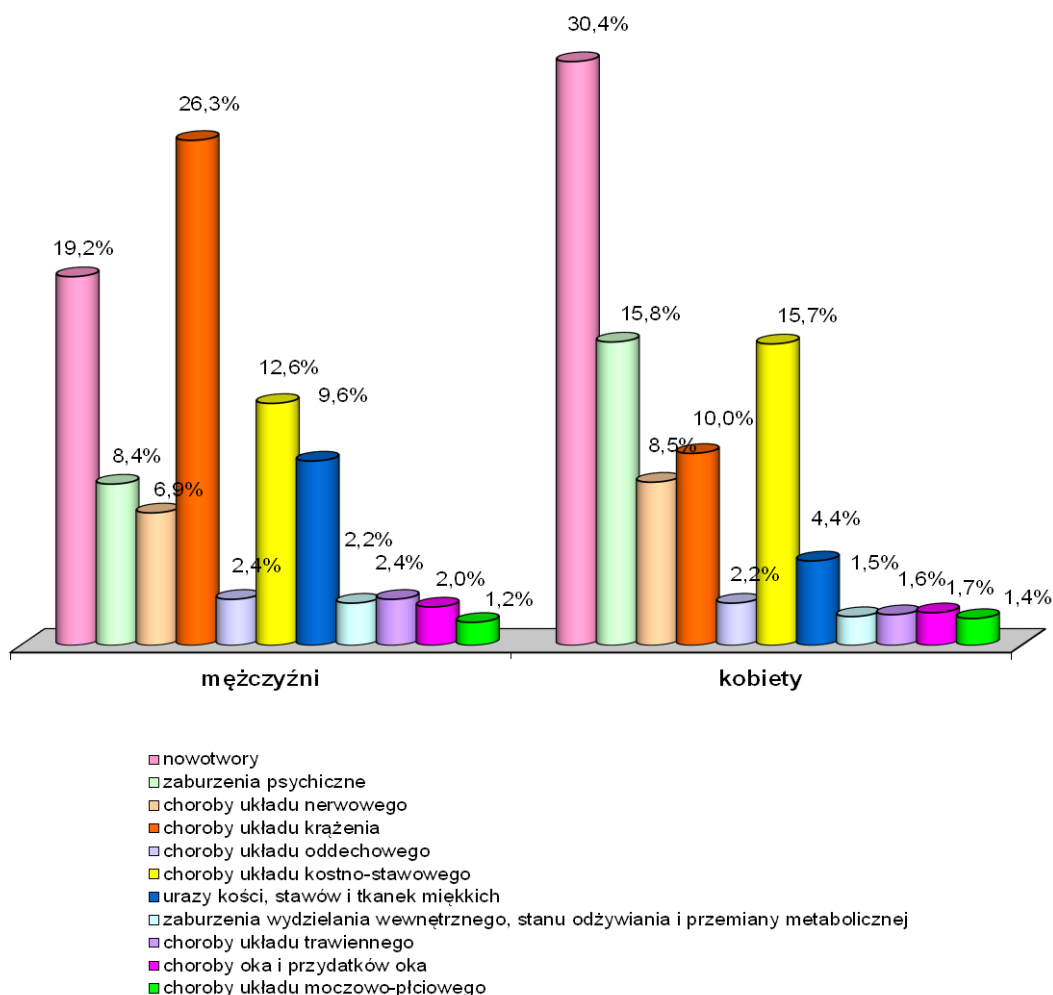
**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną*

***/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2*

Średni wiek osób badanych w 2014 r., którym orzeczono niezdolność do pracy w sprawach rentowych wynosił 51,6 roku (mężczyźni – 52,7 roku, kobiety – 49,6 roku). W porównaniu do roku poprzedniego był on wyższy – średnio o 4 m-ce. Najliczniejszą grupą, tj. 49,7% ogółu badanych stanowiły osoby z przedziału wiekowego 50 - 59 lat. Niezależnie od stopnia niezdolności do pracy odsetek badanych w tym przedziale wiekowym był podobny.

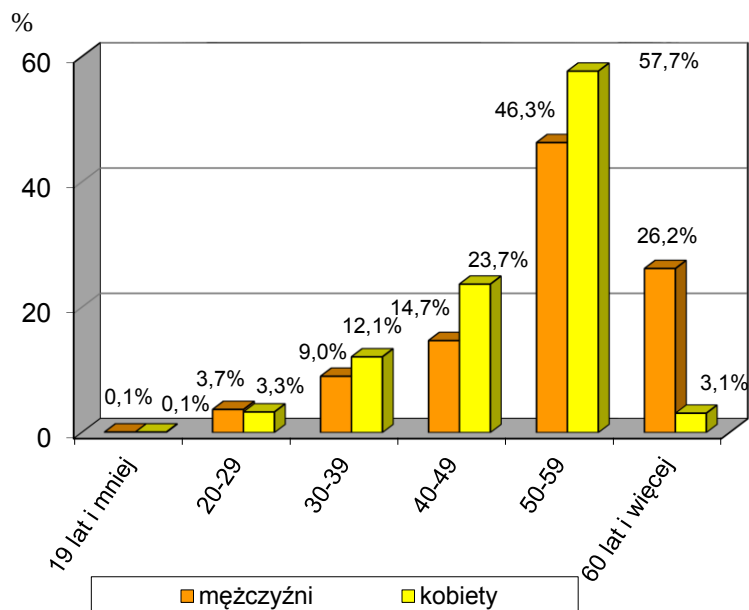
Wśród osób z ustaloną całkowitą niezdolnością do pracy i samodzielnej egzystencji wynosił 50,2%, z całkowitą niezdolnością do pracy – 48,2%, a w grupie osób z orzeczoną częściową niezdolnością do pracy – 50,4%. Kształtowanie się średniego wieku badanych w zależności od schorzenia będącego przyczyną niezdolności do pracy oraz stopnia tej niezdolności prezentują tablice 13 - 15.

Rys. 5 Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych, w których ustalono stopień niezdolności do pracy według wybranych grup chorobowych i płci osób badanych

Na skutek chorób układu krążenia, chorób nowotworowych, chorób układu oddechowego oraz zaburzeń wydzielania wewnętrznego, niezależnie od stopnia niezdolności do pracy, osobom w wieku 50-59 lat wydano 50% i więcej orzeczeń o niezdolności do pracy. Natomiast w przypadku orzeczeń wydanych osobom, z urazami kości, stawów i tkanek miękkich czy też zaburzeniami psychicznymi odsetek rencistów w tym wieku był już znacznie niższy.

Rys. 6 Struktura wieku osób badanych po raz pierwszy dla celów rentowych, którym ustalono stopień niezdolności do pracy

TABL. 13 STRUKTURA ORZECZEŃ*, W KTÓRYCH USTALONO CAŁKOWITĄ NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY I SAMODZIELNEJ EGZYSTENCJI WEDŁUG WIEKU OSÓB BADANYCH ORAZ WYBRANYCH GRUP CHOROBOWYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Wiek osób badanych								Średni wiek w latach
		19 lat i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 lat i więcej	niew ustalony wiek**/	
OGÓŁEM	100,0	0,1	3,0	7,8	15,2	50,2	17,5	2,0	4,2	50,4
w tym:										
nowotwory	100,0	-	1,2	5,4	14,8	54,8	17,1	1,1	5,6	50,6
zaburzenia psychiczne	100,0	-	3,7	11,9	13,8	47,7	15,6	6,4	0,9	52,4
choroby układu nerwowego	100,0	0,6	9,3	14,9	19,8	39,0	13,3	1,6	1,5	47,3
choroby układu krążenia	100,0	-	0,5	6,1	12,4	51,7	23,5	3,5	2,3	53,7
choroby układu oddechowego	100,0	-	-	8,7	-	69,6	13,1	4,3	4,3	52,4
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	-	-	3,6	21,4	28,6	21,4	25,0	-	60,6
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	1,7	17,2	23,5	16,8	27,3	9,3	1,3	2,9	41,7
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	100,0	-	2,5	7,5	20,0	50,0	17,5	-	2,5	50,6
choroby układu trawienego	100,0	-	-	8,3	25,0	41,7	8,3	4,2	12,5	44,8
choroby oka i przydatków oka	100,0	-	4,6	15,4	21,5	47,7	7,7	3,1	-	49,1
choroby układu moczowo-płciowego	100,0	-	10,9	13,1	21,7	41,3	6,5	2,2	4,3	45,2

*/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną

**/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

TABL. 14 STRUKTURA ORZECZEŃ*, W KTÓRYCH USTALONO CAŁKOWITĄ NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WEDŁUG WIEKU OSÓB BADANYCH ORAZ WYBRANYCH GRUP CHOROBOWYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Wiek osób badanych								Średni wiek w latach
		19 lat i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 lat i więcej	nieustalony wiek**/	
OGÓŁEM	100,0	0,1	3,9	10,2	16,9	48,2	16,9	1,5	2,3	50,3
w tym:										
nowotwory	100,0	0,0	2,3	6,5	15,7	54,6	17,5	1,1	2,3	51,8
zaburzenia psychiczne	100,0	0,4	10,6	29,5	20,6	27,8	6,4	1,3	3,4	42,3
choroby układu nerwowego	100,0	-	5,7	13,6	21,8	43,4	13,3	0,7	1,5	48,7
choroby układu krążenia	100,0	-	0,7	3,8	13,4	52,6	25,7	2,3	1,5	54,5
choroby układu oddechowego	100,0	-	-	2,8	8,9	50,5	28,0	4,7	5,1	54,0
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	0,1	3,5	12,1	21,2	44,4	15,2	2,9	0,6	50,8
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	0,7	11,5	21,1	22,5	33,4	7,8	0,5	2,5	43,8
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	100,0	-	5,4	3,6	19,1	50,9	15,6	2,4	3,0	50,9
choroby układu trawienego	100,0	-	4,7	15,3	20,5	39,0	10,9	0,7	8,9	44,4
choroby oka i przydatków oka	100,0	-	10,9	11,3	19,9	42,5	13,8	1,2	0,4	47,9
choroby układu moczowo-płciowego	100,0	-	8,0	18,7	24,1	39,1	9,8	0,3	-	47,0

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość*

przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną

***/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2*

TABL. 15 STRUKTURA ORZECZEŃ*, W KTÓRYCH USTALONO CZĘŚCIOWĄ NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WEDŁUG WIEKU OSÓB BADANYCH ORAZ WYBRANYCH GRUP CHOROBOWYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Wiek osób badanych								Średni wiek w latach
		19 lat i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 lat i więcej	nieustalony wiek**/	
OGÓŁEM	100,0	0,0	3,4	10,3	18,5	50,4	16,2	1,0	0,2	51,3
w tym:										
nowotwory	100,0	-	2,7	8,9	21,5	52,3	14,1	0,4	0,1	51,3
zaburzenia psychiczne	100,0	0,0	4,6	16,3	22,9	46,8	8,5	0,4	0,5	48,4
choroby układu nerwowego	100,0	0,1	4,1	15,3	22,5	46,8	10,8	0,2	0,2	49,1
choroby układu krążenia	100,0	-	0,6	3,2	11,2	57,1	26,6	1,2	0,1	55,4
choroby układu oddechowego	100,0	0,1	0,9	3,1	11,0	54,6	24,6	5,7	-	55,8
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	-	1,8	8,7	18,2	54,1	16,2	0,9	0,1	52,3
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	0,1	9,5	18,4	21,9	39,6	9,6	0,8	0,1	46,9
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	100,0	-	3,7	9,2	19,2	51,7	15,0	0,9	0,3	51,3
choroby układu trawiennego	100,0	-	4,8	13,3	26,5	44,4	9,4	0,4	1,2	48,4
choroby oka i przydatków oka	100,0	0,4	6,2	12,1	20,0	45,9	14,8	0,6	-	49,8
choroby układu moczowo-płciowego	100,0	-	6,0	11,4	28,8	44,6	9,2	-	-	48,8

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną*

***/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2*

W zależności od charakteru i stopnia naruszenia organizmu oraz rokowań do odzyskania zdolności do pracy lekarz orzecznik określa przewidywany czas trwania niezdolności do pracy. Po jego upływie dalsze prawo do renty uzależnione jest od wydania nowego orzeczenia przez lekarza orzecznika na wniosek osoby zainteresowanej. Gdy naruszenie sprawności organizmu nie rokuje poprawy wówczas lekarz orzecznik wydaje orzeczenie na czas nieokreślony (bezterminowe).

W 2014 r. orzeczenia bezterminowe stanowiły 7,1% ogólnej liczby orzeczeń pierwszorazowych o niezdolności do pracy, a więc były wydawane nieznacznie rzadziej niż w roku poprzednim. W 2013 r. odsetek takich orzeczeń wynosił 7,3%.

Przeciętny okres ważności orzeczeń wydanych w 2014 r. ustalających niezdolność do pracy wynosił 16,7 miesiąca i w porównaniu z rokiem poprzednim był średnio o 15 dni dłuższy. Orzeczenia wydawane na okres do dwóch lat stanowiły blisko 70% ogółu orzeczeń pierwszorazowych rentowych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy. W roku 2013 odsetek tych orzeczeń wynosił 80,1%. Strukturę orzeczeń według okresu ich ważności zaprezentowano w tablicy 16, natomiast strukturę orzeczeń wydanych na czas określony obrazuje rys. 8.

Z przedstawionych danych w tabl. 16 wynika, że w analizowanym 2014 roku przeważały orzeczenia wydane na okres od 13 do 24 miesięcy. Takie orzeczenia otrzymało 38,7% badanych, a w 21,4% przypadków przewidywano, że niezdolność potrwa od 10 do 12 miesięcy.

TABL. 16 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE DLA CELÓW RENTOWYCH*, W KTÓRYCH USTALONO STOPIEŃ NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI

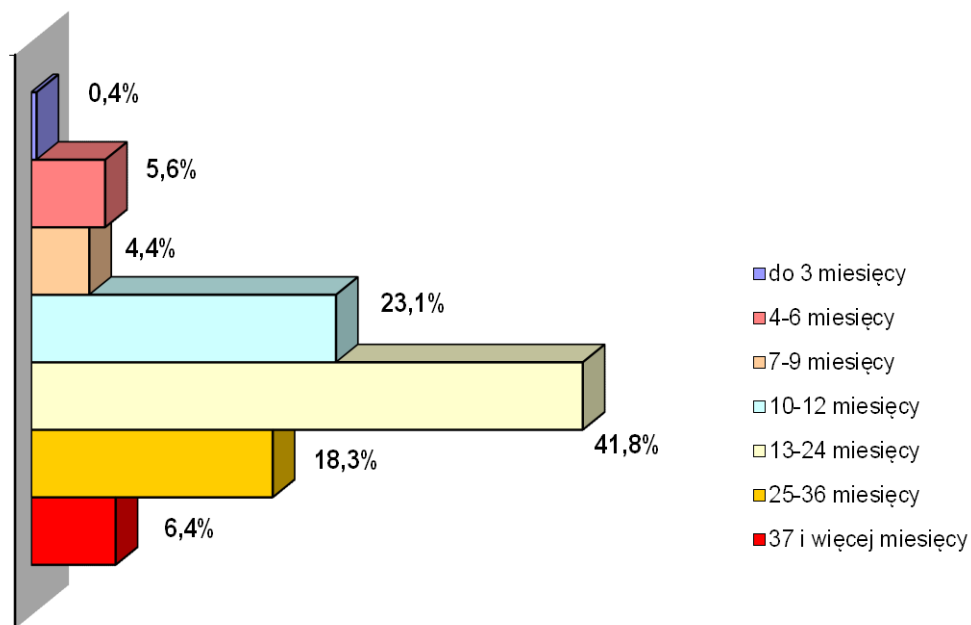
Okres ważności orzeczeń	Ogółem		Orzeczenia ustalające:					
			całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji		całkowitą niezdolność do pracy		częściową niezdolność do pracy	
	Liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	44 809	100,0	4 973	100,0	15 083	100,0	24 753	100,0
z tego wydane na okres:								
do 3 miesięcy	159	0,4	9	0,2	44	0,3	106	0,4
4 – 6 miesięcy	2 319	5,2	114	2,3	414	2,7	1 791	7,2
7 – 9 miesięcy	1 850	4,1	107	2,1	388	2,6	1 355	5,5
10 – 12 miesięcy	9 595	21,4	971	19,5	2 974	19,7	5 650	22,8
13 – 24 miesięcy	17 362	38,7	1 952	39,3	6 138	40,7	9 272	37,5
25 – 36 miesięcy	7 616	17,0	1 014	20,4	2 917	19,3	3 685	14,9
37 miesięcy i więcej	2 678	6,0	386	7,8	932	6,2	1 360	5,5
bezterminowe	3 182	7,1	413	8,3	1 251	8,3	1 518	6,1
nieustalony okres**/	48	0,1	7	0,1	25	0,2	16	0,1
Przeciętny okres ***/ niezdolności do pracy	16,7		18,2		17,4		16,0	

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną*

***/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2*

****/ przeciętny okres niezdolności do pracy liczony bez orzeczeń bezterminowych i orzeczeń o nieustalonym okresie*

Rys. 8 Struktura orzeczeń pierwszorazowych rentowych, w których ustalono stopień niezdolności do pracy wydanych na czas określony według przewidywanego okresu trwania niezdolności

Okres ważności orzeczeń zależy istotnie od stopnia naruszenia sprawności organizmu oraz od orzeczonego przez lekarza orzecznika stopnia niezdolności do pracy. Strukturę orzeczeń pierwszorazowych według przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy oraz stopnia tej niezdolności i przyczyn chorobowych przedstawiono w tabl. 17 i 18.

W przypadku całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji, przeciętny okres ważności orzeczeń wynosił 18,2 miesiąca, wśród osób z całkowitą niezdolnością do pracy okres ten wynosił 17,4 miesiąca, a dla orzeczeń z częściową niezdolnością do pracy – 16,0 miesięcy.

Wśród osób z orzeczoną całkowitą niezdolnością do pracy i samodzielnej egzystencji orzeczenia bezterminowe otrzymało 8,3% badanych, z orzeczoną całkowitą niezdolnością do pracy również 8,3% ubezpieczonych, a z częściową niezdolnością do pracy 6,1%. W roku poprzednim udział tych orzeczeń wynosił odpowiednio 7,9%, 8,1% i 6,7%.

**TABL. 17 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/
WEDŁUG STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY ORAZ PRZEWIDYWANEGO
OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI W LATACH 2013-2014**

Okres ważności orzeczeń		Ogółem	Orzeczenia ustalające:		
			całkowitą niezdolność do pracy i samodziel- nej egzystencji	całkowitą niezdolność do pracy	częściową niezdolność do pracy
OGÓŁEM	2013	100,0	10,5	33,6	55,9
	2014	100,0	11,1	33,7	55,2
z tego wydane na okres:					
do 3 miesięcy	2013	100,0	2,9	27,2	69,9
	2014	100,0	5,6	27,7	66,7
4 – 6 miesięcy	2013	100,0	4,0	18,0	78,0
	2014	100,0	4,9	17,9	77,2
7 – 9 miesięcy	2013	100,0	6,3	24,5	69,2
	2014	100,0	5,8	21,0	73,2
10 – 12 miesięcy	2013	100,0	11,1	32,3	56,6
	2014	100,0	10,1	31,0	58,9
13 – 24 miesięcy	2013	100,0	11,2	37,6	51,2
	2014	100,0	11,2	35,4	53,4
25 – 36 miesięcy	2013	100,0	12,1	37,2	50,7
	2014	100,0	13,3	38,3	48,4
37 miesięcy i więcej	2013	100,0	16,8	37,0	46,2
	2014	100,0	14,4	34,8	50,8
bezterminowe	2013	100,0	11,5	37,4	51,1
	2014	100,0	13,0	39,3	47,7
nieustalony okres niezdolności do pracy**/	2013	100,0	17,1	31,6	51,3
	2014	100,0	14,6	52,1	33,3

**/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość
przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną*

***/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2*

Długość okresu ważności orzeczeń wydanych przez lekarzy orzeczników uzależniona jest również od rodzaju schorzenia. Orzeczenia bezterminowe najczęściej uzyskiwały osoby, u których występują choroby nowotworowe (24,6%) oraz choroby układu krążenia (22,3%).

Analizując poszczególne rodzaje chorób według okresu ważności orzeczenia, najwyższy odsetek badanych, którym wydano orzeczenie bezterminowe wystąpił wśród osób dotkniętych chorobami oka i przydatków oka - 16,6% i chorobami układu oddechowego - 13,7%. Najlepsze rokowania co do odzyskania zdolności do pracy dotyczyły osób z urazami kości, stawów i tkanek miękkich oraz chorobami układu kostno-stawowego, mięśniowego, gdyż odpowiednio 51,3% i 40,4% orzeczeń o niezdolności do pracy w tych grupach chorobowych wydana została na okres do 12 miesięcy.

W dalszej kolejności były to osoby, u których stwierdzono choroby układu trawiennego - 35,6% oraz choroby psychiczne - 33,0% orzeczeń wydanych do 12 miesięcy (tabl. 18, 19).

**TABL. 18 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/,
W KTÓRYCH USTALONO STOPIEŃ NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG
PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI I PRZYCZYN
CHOROBOWYCH**

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia wydane na czas określony:							bezter- minowo	nieus- talony okres niezdol- ności do pracy**/	przecięt- ny okres niezdol- ności do pracy
		do 3 mie- sięcy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 mie- sięcy i więcej			
OGÓŁEM	100,0	0,4	5,2	4,1	21,4	38,7	17,0	6,0	7,1	0,1	16,7
w tym:											
nowotwory	100,0	0,2	1,9	2,0	18,9	42,6	21,4	5,4	7,4	0,2	17,9
zaburzenia psychiczne	100,0	0,3	4,7	2,9	25,1	40,3	15,8	5,9	4,9	0,1	16,8
choroby układu nerwowego	100,0	0,3	4,5	4,1	21,6	38,0	18,3	7,2	5,8	0,2	17,7
choroby układu krążenia	100,0	0,3	3,4	3,2	22,2	40,2	16,9	5,9	7,8	0,1	16,8
choroby układu oddechowego	100,0	0,1	4,0	2,3	17,1	37,4	18,4	6,9	13,7	0,1	16,8
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	0,5	10,1	7,9	21,9	35,5	13,4	4,6	6,1	0,0	15,1
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	0,8	14,9	10,5	25,1	32,1	8,9	3,6	4,1	0,0	13,7
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	100,0	0,2	4,0	3,5	22,7	39,0	16,6	7,4	6,6	-	17,2
choroby układu trawiennego	100,0	0,7	5,6	5,2	24,1	39,3	14,1	4,1	6,7	0,2	15,4
choroby oka i przydatków oka	100,0	0,5	2,0	1,6	16,5	28,9	18,1	15,6	16,6	0,2	19,1
choroby układu moczowo-płciowego	100,0	-	2,8	1,7	15,4	35,1	27,2	14,2	3,6	-	21,9

*/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną

**/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

**TABL. 19 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/
W KTÓRYCH USTALONO STOPIEŃ NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG PRZYCZYN
CHOROBYCH I PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI**

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia wydane na czas określony:							bezter- minowo	nieus- talony okres niezdol- ności do pracy**/
		do 3 mie- sięcy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 mie- sięcy i więcej		
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:										
nowotwory	23,5	13,8	8,5	11,1	20,7	25,8	29,5	21,4	24,6	33,3
zaburzenia psychiczne	11,0	10,7	10,1	7,6	12,9	11,5	10,3	10,9	7,6	12,5
choroby układu nerwowego	7,4	6,3	6,5	7,4	7,5	7,3	8,0	9,0	6,0	12,5
choroby układu krążenia	20,4	15,7	13,5	16,0	21,2	21,2	20,2	20,2	22,3	20,8
choroby układu oddechowego	2,3	0,6	1,8	1,3	1,9	2,2	2,5	2,7	4,5	2,1
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	13,5	18,9	26,4	25,8	13,9	12,4	10,7	10,4	11,7	2,1
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	7,7	17,6	22,2	19,6	9,0	6,4	4,1	4,6	4,4	2,1
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	2,0	1,3	1,5	1,7	2,1	2,0	1,9	2,4	1,8	-
choroby układu trawienego	2,2	4,4	2,4	2,8	2,5	2,2	1,8	1,5	2,1	4,2
choroby oka i przydatków oka	1,9	2,5	0,7	0,7	1,4	1,4	2,0	4,9	4,2	4,2
choroby układu moczowo-płciowego	1,3	0,0	0,7	0,5	0,9	1,2	2,1	3,1	0,7	-

*/ bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, orzeczeń o celowość

przekwalifikowania zawodowego, orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną

**/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

3. ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE UPRAWNIAJĄCE DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WYDANE W 2014 ROKU

Zgodnie z ustawą z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2014 r., poz. 159 tekst jednolity) świadczenie rehabilitacyjne przysługuje ubezpieczonemu, który po wyczerpaniu zasiłku chorobowego jest nadal niezdolny do pracy, a dalsze leczenie lub rehabilitacja lecznicza rokuje odzyskanie zdolności do pracy. Przysługuje ono na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy.

W 2014 r. orzeczenia pierwszorzadowe lekarzy orzeczników, w których ustalono uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego otrzymało – 91,6 tys. osób i w porównaniu do roku poprzedniego ich liczba wzrosła o 7,6%. W 44,4% przypadków uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego orzekano w związku z chorobami układu kostno-stawowego i mięśniowego - 25,2% oraz z urazami kości, stawów i tkanek miękkich – 19,2%. W dalszej kolejności uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego przyznawano w związku z zaburzeniami psychicznymi – 13,8%, chorobami układu krążenia - 10,7%, chorobami nowotworowymi – 9,9% i chorobami układu nerwowego - 8,5%. Strukturę procentową orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego wydanych przez lekarzy orzeczników w ramach badań pierwszorzadowych według wybranych grup chorobowych i płci zawiera tabl. 20 i rys. 9.

I tak, w przypadku badanych mężczyzn główną przyczyną orzekania świadczenia rehabilitacyjnego były urazy kości, stawów i tkanek miękkich – 25,8% ogółu orzeczeń wydanych mężczyznom, choroby układu kostno-stawowego – 25,0% oraz choroby układu krążenia – 14,8%. Wśród kobiet były to choroby układu kostno-stawowego – 25,5%, zaburzenia psychiczne – 19,9%, urazy kości, stawów i tkanek miękkich – 11,5% oraz choroby nowotworowe – 13,9%.

Główną okolicznością powodującą przyznanie uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, podobnie jak w przypadku orzeczeń pierwszorzadowych rentowych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy, był ogólny stan zdrowia. W związku z tą okolicznością wydano 94,0% uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego. Na skutek wypadków przy pracy ustalono 5,9% uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego, a w związku z chorobami zawodowymi tylko 0,1%.

Przeciętny okres niezdolności do pracy dla osób uprawnionych do świadczenia rehabilitacyjnego wynosił 4,9 miesiąca. Orzeczenia o najdłuższym okresie, tj. 10 - 12 miesięcy najczęściej uzyskiwały osoby, u których występują choroby nowotworowe (54,2%) i choroby układu krążenia (11,7%).

Rozpatrując poszczególne rodzaje chorób według okresu ważności orzeczenia, najwyższy odsetek badanych, którym wydano orzeczenie o najdłuższym okresie wystąpił również wśród osób dotkniętych chorobami nowotworowymi - 29,6 %, oraz w drugiej kolejności chorobami oka i przydatków oka – 8,6%.

TABL. 20 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE USTALAJĄCE UPRAWNIENIA DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WEDŁUG PŁCI I WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		Nieustalona płeć*/	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	91 572	100,0	49 123	100,0	42 414	100,0	35	100,0
w tym:								
nowotwory	9 089	9,9	3 187	6,5	5 881	13,9	21	60,0
zaburzenia psychiczne	12 625	13,8	4 191	8,5	8 433	19,9	1	2,9
choroby układu nerwowego	7 751	8,5	3 901	7,9	3 849	9,1	1	2,9
choroby układu krążenia	9 843	10,7	7 284	14,8	2 557	6,0	2	5,7
choroby układu oddechowego	1 144	1,2	666	1,4	477	1,1	1	2,9
choroby układu trawiennego	1 851	2,0	1 215	2,5	635	1,5	1	2,9
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	23 105	25,2	12 283	25,0	10 822	25,5	-	-
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	17 572	19,2	12 673	25,8	4 896	11,5	3	8,6
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	1 088	1,2	581	1,2	506	1,2	1	2,9
choroby zakaźne i pasożytnicze	767	0,8	414	0,8	353	0,8	-	-
choroby oka i przydatków oka	621	0,7	430	0,9	191	0,5	-	-
choroby układu moczowo-płciowego	837	0,9	329	0,7	508	1,2	-	-

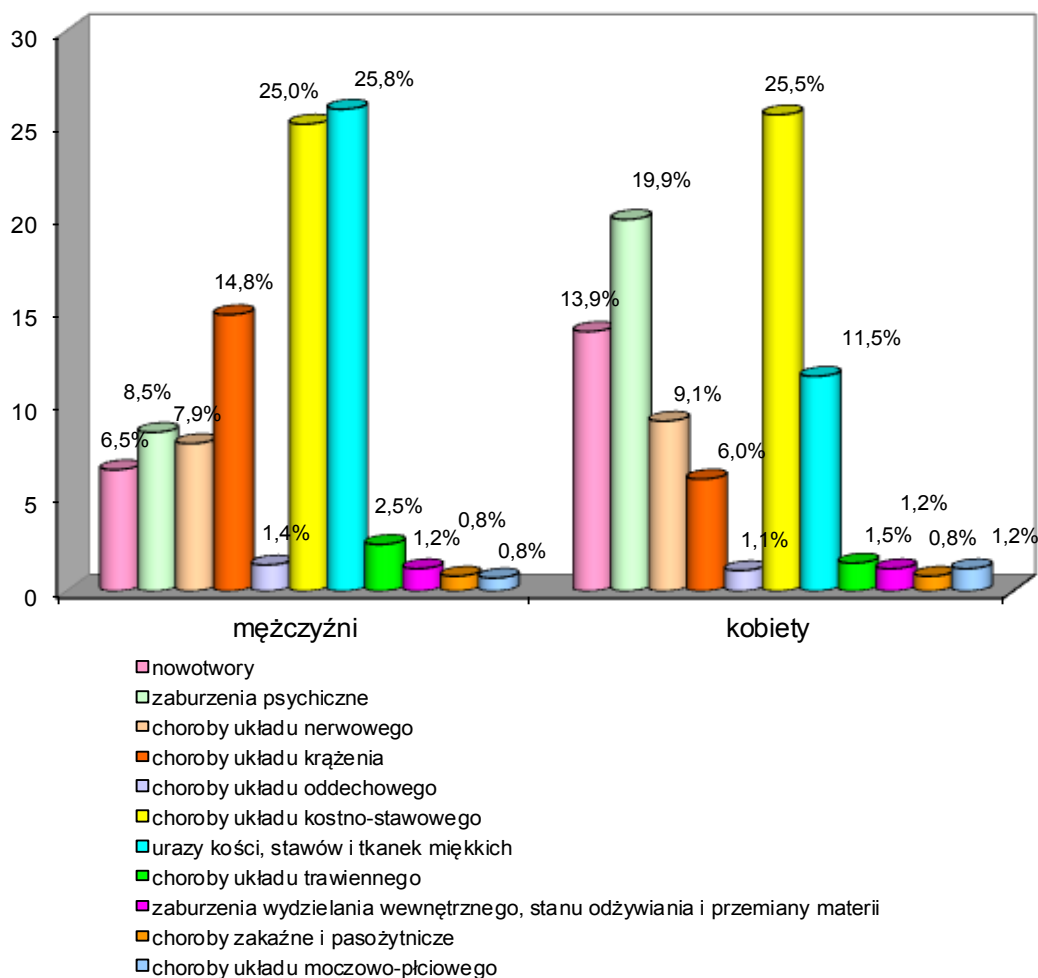
*/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

**TABL. 21 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE USTALAJĄCE UPRAWNIENIA
DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO W LATACH 2013-2014
WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH**

Grupy chorobowe a – okres poprzedni = 100		Liczba	Mężczyźni	Kobiety	Nieustalona płeć*/
OGÓŁEM	2013	85 073	46 580	38 442	51
	2014	91 572	49 123	42 414	35
	a	107,6	105,5	110,3	68,6
w tym:					
nowotwory	2013	8 057	2 880	5 160	17
	2014	9 089	3 187	5 881	21
	a	112,8	110,7	114,0	123,5
zaburzenia psychiczne	2013	11 327	3 742	7 580	5
	2014	12 625	4 191	8 433	1
	a	111,5	112,0	111,3	20,0
choroby układu nerwowego	2013	7 179	3 655	3 523	1
	2014	7 751	3 901	3 849	1
	a	108,0	106,7	109,3	100,0
choroby układu krążenia	2013	9 661	7 256	2 397	8
	2014	9 843	7 284	2 557	2
	a	101,9	100,4	106,7	25,0
choroby układu oddechowego	2013	1 096	665	429	2
	2014	1 144	666	477	1
	a	104,4	100,2	111,2	50,0
choroby układu trawiennego	2013	1 619	1 096	521	2
	2014	1 851	1 215	635	1
	a	114,3	110,9	121,9	50,0
choroby układu kostno- stawowego, mięśniowego	2013	20 361	11 134	9 223	4
	2014	23 105	12 283	10 822	-
	a	113,5	110,3	117,3	x
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2013	16 762	12 095	4 662	5
	2014	17 572	12 673	4 896	3
	a	104,8	104,8	105,0	60,0
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania I przemiany metabolicznej	2013	1 048	578	470	-
	2014	1 088	581	506	1
	a	103,8	100,5	107,7	x
choroby zakaźne i pasożytnicze	2013	703	419	284	-
	2014	767	414	353	-
	a	109,1	98,8	124,3	x
choroby oka i przydatków oka	2013	543	396	147	-
	2014	621	430	191	-
	a	114,4	108,6	129,9	x
choroby układu moczowo- płciowego	2013	736	247	489	-
	2014	837	329	508	-
	a	113,7	133,2	103,9	x

*/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

Rys. 9 **Struktura orzeczeń pierwszorazowych ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego według wybranych grup chorobowych i płci**

Średni wiek osób, którym ustalono uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego wynosił 46,5 roku (w przypadku mężczyzn – 47,2 roku, w przypadku kobiet – 45,7 roku) i w porównaniu do roku poprzedniego wzrósł o 4 m-ce. Osoby w wieku 50 – 59 lat stanowiły 40% ogółu uprawnionych do świadczenia rehabilitacyjnego, a w wieku 40 – 49 był to blisko co czwarty ubezpieczony (tabl. 22). Najmłodsi badani, przeciętnie w wieku 43,0 lata, to świadczeniobiorcy z urazami kości, stawów i tkanek miękkich, natomiast najstarsi (przeciętnie w wieku 52,6 roku) to ubezpieczeni, u których wystąpiły choroby układu krążenia (tabl. 22).

**TABL. 22 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH USTALAJĄCYCH UPRAWNIENIA
DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WEDŁUG WIEKU OSÓB BADANYCH
ORAZ WYBRANYCH GRUP CHOROBOWYCH**

Grupy chorobowe	Ogółem	Wiek osób badanych							Nieus- talony wiek*/	Średni wiek w latach
		19 lat i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 lat i więcej		
OGÓŁEM	100,0	0,2	8,6	19,1	24,4	40,0	7,3	0,4	0,0	46,5
w tym:										
nowotwory	100,0	0,1	4,6	14,2	26,9	46,4	7,2	0,4	0,2	48,4
zaburzenia psychiczne	100,0	0,1	8,2	24,9	28,0	34,5	4,1	0,2	0,0	44,8
choroby układu nerwowego	100,0	0,1	5,9	20,1	28,2	39,2	6,3	0,2	0,0	46,6
choroby układu krążenia	100,0	0,0	1,7	7,2	18,5	56,4	15,4	0,8	0,0	52,6
choroby układu oddechowego	100,0	-	2,9	14,7	22,4	48,6	10,6	0,7	0,1	49,8
choroby układu trawienia	100,0	0,1	8,3	21,5	26,0	36,5	6,9	0,6	0,1	45,9
choroby układu kostno- stawowego, mięśniowego	100,0	0,2	6,2	17,5	24,6	43,1	8,1	0,3	-	47,6
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	0,5	16,2	23,5	23,4	31,0	5,2	0,2	0,0	43,0
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	100,0	0,1	5,1	15,3	26,0	45,4	7,4	0,7	0,0	48,1
choroby zakaźne i pasożytnicze	100,0	0,1	8,1	23,9	25,3	37,9	4,6	0,1	-	45,4
choroby oka i przydatków oka	100,0	0,2	10,0	16,7	17,4	43,5	11,1	1,1	-	47,7
choroby układu moczowo- płciowego	100,0	-	8,8	20,0	28,1	35,2	7,8	0,1	-	45,9

*/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

TABL. 23 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH USTALAJĄCYCH UPRAWNIENIA DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI I WYBRANYCH GRUP CHOROBOWYCH

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia wydane na okres:				Przeciętny okres niezdolności do pracy
		do 3 miesięcy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	
OGÓŁEM	100,0	29,7	61,0	3,9	5,4	4,9
w tym:						
nowotwory	100,0	8,9	51,6	9,9	29,6	7,5
zaburzenia psychiczne	100,0	33,5	62,7	2,2	1,6	4,4
choroby układu nerwowego	100,0	29,9	64,3	3,5	2,3	4,6
choroby układu krążenia	100,0	20,8	68,4	4,9	5,9	5,3
choroby układu oddechowego	100,0	31,5	61,3	3,8	3,4	4,7
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	32,3	63,4	2,8	1,5	4,4
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	33,9	60,9	3,1	2,1	4,4
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	100,0	30,9	62,1	4,1	2,9	4,7
choroby układu trawiennego	100,0	40,3	52,1	3,6	4,0	4,5
choroby oka i przydatków oka	100,0	25,9	60,2	5,3	8,6	5,4
choroby układu moczowo-płciowego	100,0	44,8	44,7	3,1	7,4	4,5

TABL. 24 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH USTALAJĄCYCH UPRAWNIENIA DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBOWYCH I PRZEWIDYWANE GO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia wydane na okres:			
		do 3 miesięcy	4 - 6	7 - 9	10 - 12
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:					
nowotwory	9,9	3,0	8,4	25,0	54,2
zaburzenia psychiczne	13,8	15,6	14,2	7,7	4,1
choroby układu nerwowego	8,5	8,5	8,9	7,5	3,6
choroby układu krążenia	10,7	7,5	12,1	13,4	11,7
choroby układu oddechowego	1,2	1,3	1,3	1,2	0,8
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	25,2	27,5	26,2	18,2	6,8
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	19,2	21,9	19,2	15,1	7,5
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	1,2	1,2	1,2	1,3	0,6
choroby układu trawiennego	2,0	2,7	1,7	1,9	1,5
choroby oka i przydatków oka	0,7	0,6	0,7	0,9	1,1
choroby układu moczowo-płciowego	0,9	1,4	0,7	0,7	1,2

Największą liczbę orzeczeń przyznających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego w 2014 r. wydano: w województwie śląskim – 13,2% ogółu tych orzeczeń, mazowieckim - 12,2%, wielkopolskim - 10,7%, oraz łódzkim - 10,3%, najmniejszą w województwie opolskim - 1,7% i podlaskim – 2,1% (tabl. 25).

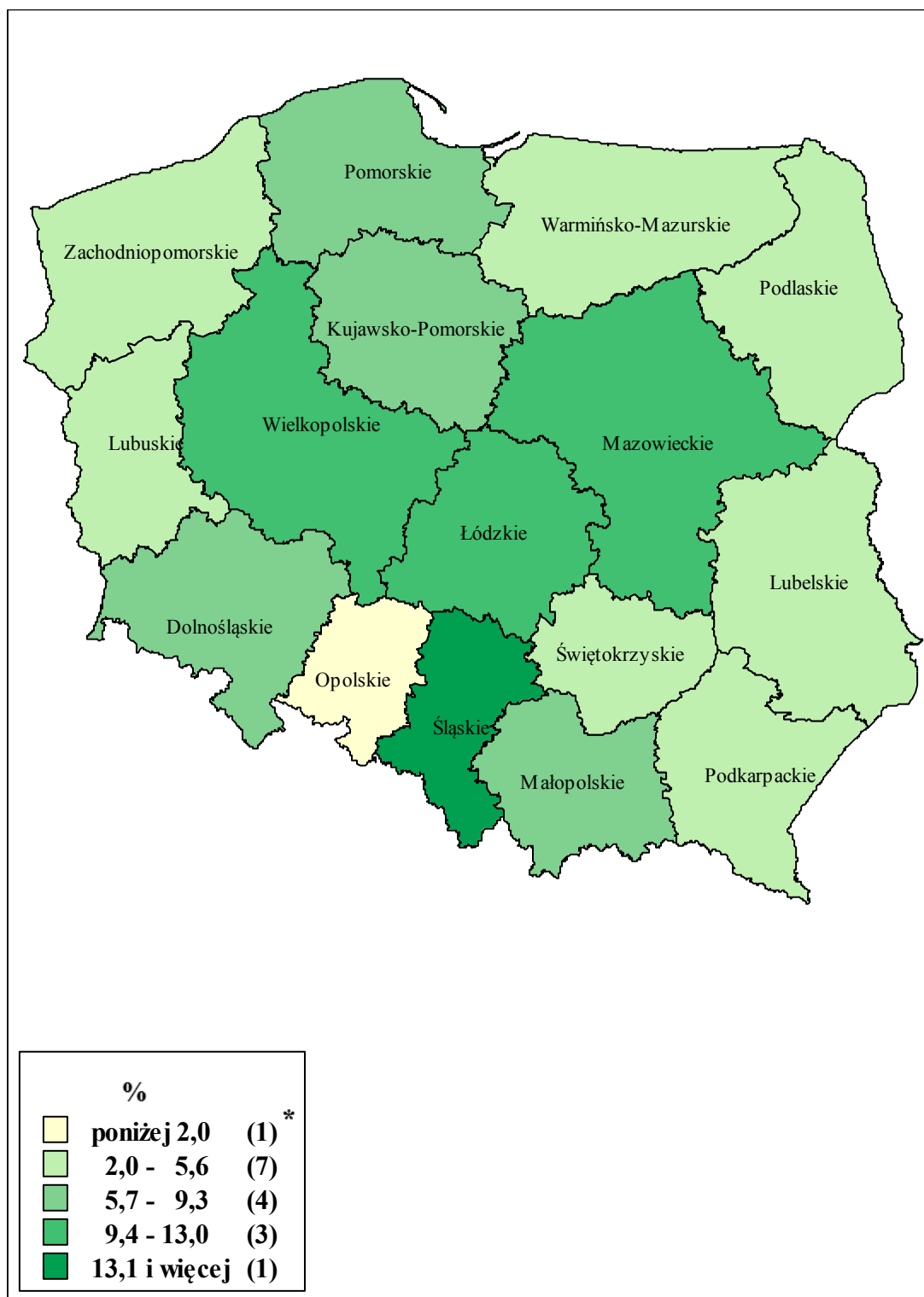
**TABL. 25 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH UPRAWNIAJĄCYCH
DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW**

Województwo	Orzeczenia
OGÓŁEM	100,0
Dolnośląskie	7,6
Kujawsko-pomorskie	5,8
Lubelskie	4,5
Lubuskie	2,5
Łódzkie	10,3
Małopolskie	6,8
Mazowieckie	12,2
Opolskie	1,7
Podkarpackie	4,8
Podlaskie	2,1
Pomorskie	6,7
Śląskie	13,2
Świętokrzyskie	3,3
Warmińsko-mazurskie	3,5
Wielkopolskie	10,7
Zachodniopomorskie	4,3

Podobnie jak w przypadku orzeczeń pierwszorazowych rentowych lekarze orzecznicy wydając orzeczenia ustalające uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego w wielu przypadkach ustalają jednocześnie potrzebę przeprowadzenia rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej ZUS. Prewencja rentowa realizowana przez program rehabilitacji leczniczej jest jednym z zadań Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i ma na celu przywrócenie zdolności do pracy ubezpieczonym zagrożonym częściową bądź całkowitą niezdolnością do pracy.

Rehabilitacji leczniczej podlegają schorzenia: narządu ruchu, układu krążenia, układu oddechowego, choroby psychosomatyczne oraz schorzenia objęte programami pilotażowymi m.in. nowotwory gruczołu piersiowego, choroby narządu ruchu we wczesnych stanach pourazowych.

Rys. 10 Struktura orzeczeń pierwszorzutowych ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego według województw

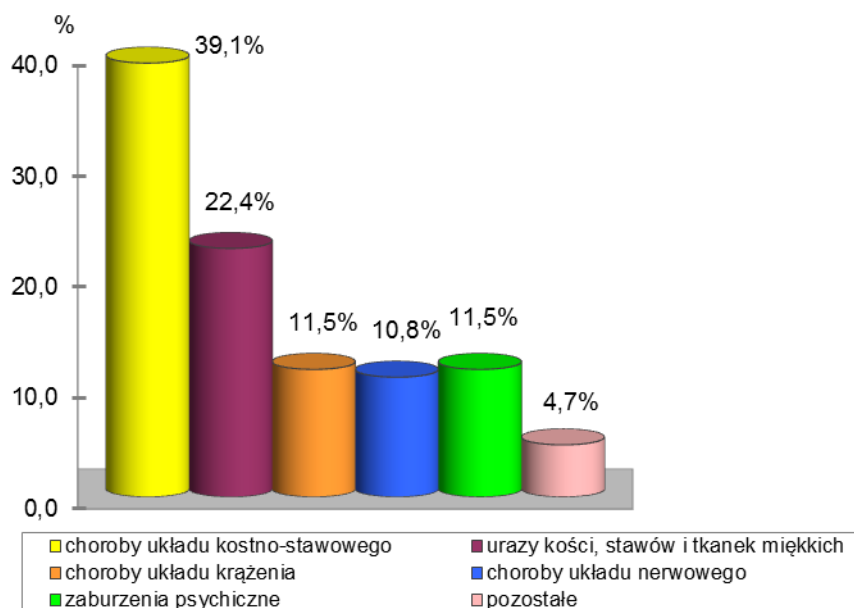

* liczba województw

W 2014 r. na 91,6 tys. orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego wydano 21,7 tys. tj. 23,7% orzeczeń z jednoczesnym ustaleniem potrzeby rehabilitacji leczniczej.

W tej grupie osób, w 61,5% przypadków, konieczność rehabilitacji leczniczej orzeczono w związku z chorobami układu kostno-stawowego oraz urazami kości, stawów i tkanek miękkich. Strukturę orzeczeń według grup chorobowych, które wiązały się z potrzebą przeprowadzenia rehabilitacji leczniczej przedstawia rys. 11.

Rys. 11 Struktura orzeczeń pierwszorazowych ustalających potrzebę rehabilitacji leczniczej uprawnionym do świadczenia rehabilitacyjnego według grup chorobowych

4. ORZECZENIA PONOWNE DLA CELÓW RENTOWYCH */ WYDANE W 2014 ROKU

Badania ponowne rencistów umożliwiają ustalenie zmian stanu zdrowia badanych po upływie czasu określonego w orzeczeniu poprzednim. Ich wynikiem jest: utrzymanie, zmiana poprzednio orzeczonego stopnia niezdolności do pracy lub stwierdzenie braku niezdolności do pracy.

Przeprowadzane są przez lekarzy orzeczników ZUS na wniosek zainteresowanego, występującego o ponowne stwierdzenie niezdolności do pracy, po przedstawieniu przez niego dokumentacji medycznej. Z reguły badaniom ponownym poddawane są osoby mające orzeczenie o niezdolności do pracy wydane na czas określony. Nie wyklucza się też badania osób z bezterminowym orzeczeniem o niezdolności do pracy.

W 2014 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali na podstawie badań ponownych 353,0 tys. orzeczeń. W porównaniu z rokiem poprzednim ich liczba zmalała o 33,9 tys., tj. o 8,8%. W wyniku tych badań 24,1 tys. osób tj. 6,8% ogółu badanych zostało uznanych za całkowicie niezdolne do pracy i samodzielnej egzystencji, 54,4 tys. (15,4%) za całkowicie niezdolne do pracy, 151,3 tys. (42,9%) za częściowo niezdolne do pracy, 66,7 tys. (18,9%) otrzymało uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego, a 0,3 tys. osób (0,1%) orzeczenie o celowości przekwalifikowania zawodowego. U pozostałych 56,1 tys. (15,9%) stwierdzono brak niezdolności do pracy lub brak całkowitej niezdolności do pracy, bądź brak całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji, a także brak uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego oraz nie została ustalona ocena orzeczenia.

W porównaniu do roku poprzedniego liczba orzeczeń ponownych (bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, jego braku oraz orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego i nieustalonej oceny orzeczenia) zmalała o 8,6% i wynosiła 270,7 tys.. Z tej liczby w przypadku 229,8 tys. osób (84,9%) badanych ponownie wydano orzeczenia ustalające niezdolność do pracy. Brak całkowitej niezdolności do pracy lub całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji orzeczone dla 15,8 tys. osób (5,8%), a w przypadku 25,1 tys. osób, tj. 9,3% uznano, że są zdolne do pracy (tabl. 26).

Należy jednak zaznaczyć, że orzeczenia o braku całkowitej niezdolności do pracy lub o braku całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji, w przypadku orzeczeń ponownych rentowych, oznaczają z reguły utrzymanie dotychczasowego stopnia niezdolności do pracy i nie wykluczają badanych z populacji osób otrzymujących renty.

**/ bez orzeczeń ponownych w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną*

TABL. 26 ORZECZENIA PONOWNE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/
W LATACH 2013-2014

Orzeczenia		Liczba	W odsetkach
a – rok poprzedni = 100			
OGÓŁEM	2013	386 851	100,0
	2014	352 960	100,0
	a	91,2	x
z tego ustalające:			
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	2013	25 015	6,5
	2014	24 061	6,8
	a	96,2	x
całkowitą niezdolność do pracy	2013	58 861	15,2
	2014	54 452	15,4
	a	92,5	x
częściową niezdolność do pracy	2013	165 434	42,8
	2014	151 263	42,9
	a	91,4	x
uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego	2013	72 177	18,6
	2014	66 723	18,9
	a	92,4	x
celowość przekwalifikowania zawodowego	2013	227	0,1
	2014	305	0,1
	a	134,4	x
brak niezdolności do samodzielnej egzystencji	2013	8 400	2,2
	2014	7 650	2,2
	a	91,1	x
brak całkowitej niezdolności do pracy	2013	10 771	2,8
	2014	8 159	2,3
	a	75,7	x
brak uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego	2013	16 474	4,2
	2014	14 210	4,0
	a	86,3	x
brak niezdolności do pracy	2013	27 502	7,1
	2014	25 085	7,1
	a	91,2	x
nieustalona ocena**/	2013	1 990	0,5
	2014	1 052	0,3
	a	52,9	x

*/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz orzeczeń o rentę rodzinną

**/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

Wśród badanych ponownie w celach rentowych, podobnie jak w całej populacji, przeważali mężczyźni stanowiąc 65,4% ogółu. Przeważający udział mężczyzn dotyczy wszystkich grup wiekowych, a najwyższy ich odsetek odnotowujemy wśród osób w wieku 60 - 64 lat - 93,6% oraz w wieku powyżej 65 roku życia – 81,2%.

Średni wiek osób badanych ponownie w 2014 r. wynosił 53,0 lata (mężczyźni - 54,1 lata, kobiety - 51,1 lata) i był wyższy w porównaniu do roku poprzedniego o 4 m-ce.

**TABL. 27 ORZECZENIA PONOWNE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/
WEDŁUG PŁCI I WIEKU OSÓB BADANYCH**

Wiek		Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		Nieustalona płeć**/
		liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba
OGÓŁEM	2013	295 983	100,0	192 599	100,0	102 887	100,0	497
	2014	270 670	100,0	176 916	100,0	93 131	100,0	623
	a	91,4	x	91,9	x	90,5	x	125,4
19 lat i mniej	2013	28	0,0	20	0,0	7	0,0	1
	2014	10	0,0	7	0,0	3	0,0	-
	a	35,7	x	35,0	x	28,6	x	x
20 – 29	2013	3 439	1,2	2 442	1,3	996	1,0	1
	2014	2 928	1,1	2 042	1,2	885	1,0	1
	a	85,1	x	83,6	x	88,9	x	100,0
30 – 39	2013	21 504	7,3	12 969	6,7	8 531	8,3	4
	2014	19 002	7,0	11 518	6,5	7 484	8,0	-
	a	88,4	x	88,8	x	87,7	x	x
40 – 49	2013	52 697	17,8	28 591	14,9	24 092	23,4	14
	2014	46 822	17,3	25 524	14,4	21 294	22,9	4
	a	88,9	x	89,3	x	88,4	x	28,6
50 – 59	2013	168 766	57,0	102 031	53,0	66 689	64,8	46
	2014	148 763	55,0	89 207	50,4	59 549	63,9	7
	a	88,1	x	87,4	x	89,3	x	15,2
60 – 64	2013	46 118	15,6	44 392	23,0	1 714	1,7	12
	2014	48 093	17,8	45 003	25,4	3 082	3,3	8
	a	104,3	x	101,4	x	179,8	x	66,7
65 lat i więcej	2013	3 017	1,0	2 154	1,1	858	0,8	5
	2014	4 452	1,6	3 615	2,0	834	0,9	3
	a	147,6	x	167,8	x	97,2	x	60,0
nieustalony wiek**/	2013	414	0,1	-	-	-	-	414
	2014	600	0,2	-	-	-	-	600
	a	144,9	x	x	x	x	x	144,9
Średni wiek	2013	52,7		53,7		50,8		x
	2014	53,0		54,1		51,1		x

*/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń ustalających uprawnienia, bądź ich brak do świadczenia rehabilitacyjnego, celowość przekwalifikowania zawodowego oraz orzeczeń o rentę rodzinną

**/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

Spośród 229,8 tys. orzeczeń z ustalonym stopniem niezdolności do pracy, lekarze orzecznicy ZUS ustalili jednocześnie dla 8,2 tys., tj. 3,6% osób potrzebę przeprowadzenia rehabilitacji leczniczej. W 94,5% przypadków rehabilitacja ta dotyczyła osób z orzeczoną częściową niezdolnością do pracy (tabl. 28).

TABL. 28 ORZECZENIA PONOWNE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/ WEDŁUG PŁCI OSÓB BADANYCH I STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY

Stopień niezdolności do pracy	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		Nieustalona płeć**/	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
ORZECZENIA OGÓŁEM	229 776	100,0	152 720	100,0	76 448	100,0	608	100,0
w tym z jednoczesną potrzebą rehabilitacji leczniczej	8 228	100,0	5 111	100,0	3 113	100,0	4	100,0
z tego ustalające:								
całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	24 061	10,0	16 191	10,2	7 468	9,4	402	61,2
w tym z jednoczesną potrzebą rehabilitacji leczniczej	5	0,1	4	0,1	1	0,0	-	-
całkowitą niezdolność do pracy	54 452	23,6	36 681	24,1	17 615	22,8	156	23,8
w tym z jednoczesną potrzebą rehabilitacji leczniczej	448	5,4	302	5,9	146	4,7	-	-
częściową niezdolność do pracy	151 263	66,4	99 848	65,7	51 365	67,8	50	15,0
w tym z jednoczesną potrzebą rehabilitacji leczniczej	7 775	94,5	4 805	94,0	2 966	95,3	4	100,0

*/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego oraz orzeczeń o rentę rodzinną

**/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

Niezdolność do pracy osób badanych ponownie w 2014 r. najczęściej powodowały choroby układu krążenia - w 21,1% ogółu badanych, którym ustalono stopień niezdolności do pracy, zaburzenia psychiczne - 20,9% oraz choroby układu kostno-stawowego - 14,7%.

W zależności od stopnia niezdolności do pracy rozkład poszczególnych grup chorobowych był odmienny.

Całkowitą niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji orzekano głównie na skutek chorób nowotworowych – 23,2% przypadków, chorób układu krążenia - 19,0% oraz zaburzeń psychicznych i chorób układu nerwowego po - 13,5%. Natomiast całkowitą niezdolność do pracy - na skutek zaburzeń psychicznych - 28,0%, chorób układu krążenia - 20,4% i nowotworów - 14,7%, a częściową niezdolność do pracy - na skutek chorób układu krążenia - 21,7%, zaburzeń psychicznych - 19,6% i chorób układu kostno-stawowego - 18,9% (tabl. 29, 30).

TABL. 29 ORZECZENIA PONOWNE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/ Z USTALONYM STOPNIEM NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBOWYCH WYDANE W LATACH 2013-2014

Grupy chorobowe a – rok poprzedni = 100		Liczba	Stopień niezdolności do pracy:		
			całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	całkowita niezdolność do pracy	częściowa niezdolność do pracy
OGÓŁEM	2013 2014 a	249 310 229 776 92,2	25 015 24 061 96,2	58 861 54 452 92,5	165 434 151 263 91,4
w tym:					
nowotwory	2013 2014 a	20 008 20 258 101,2	5 473 5 589 102,1	8 201 8 012 97,7	6 334 6 657 105,1
zaburzenia psychiczne	2013 2014 a	52 174 48 114 92,2	3 457 3 242 93,8	16 407 15 265 93,0	32 310 29 607 91,6
choroby układu nerwowego	2013 2014 a	21 930 20 365 92,9	3 274 3 244 99,1	3 797 3 599 94,8	14 859 13 522 91,0
choroby układu krążenia	2013 2014 a	53 074 48 550 91,5	4 558 4 560 100,0	12 099 11 101 91,8	36 417 32 889 90,3
choroby układu oddechowego	2013 2014 a	9 109 8 226 90,3	333 295 88,6	1 392 1 310 94,1	7 384 6 621 89,7
choroby układu kostno- stawowego, mięśniowego	2013 2014 a	35 544 33 722 94,9	1 011 933 92,3	4 443 4 250 95,7	30 090 28 539 94,8
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2013 2014 a	17 086 16 111 94,3	1 106 981 88,7	3 035 2 809 92,6	12 945 12 321 95,2
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	2013 2014 a	8 085 7 037 87,0	514 496 96,5	1 272 1 135 89,2	6 299 5 406 85,8
choroby układu trawiennego	2013 2014 a	3 814 3 503 91,8	172 151 87,8	1 077 1 027 95,4	2 565 2 325 90,6
choroby oka i przydatków oka	2013 2014 a	4 907 4 612 94,0	774 793 102,5	1364 1281 93,9	2 769 2 538 91,7
choroby układu moczowo- płciowego	2013 2014 a	2 929 2 935 100,2	523 492 94,1	1 298 1 356 104,5	1 108 1 087 98,1

*/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego oraz orzeczeń o rentę rodzinną

**TABL. 30 STRUKTURA ORZECZEŃ PONOWNYCH WYDANYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/
Z USTALONYM STOPNIEM NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG WYBRANYCH
GRUP CHOROBYCH**

Grupy chorobowe	Ogółem	Stopień niezdolności do pracy:			Średni wiek w latach
		całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji	całkowita niezdolność do pracy	częściowa niezdolność do pracy	
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	53,0
w tym:					
nowotwory	8,8	23,2	14,7	4,4	53,1
zaburzenia psychiczne	20,9	13,5	28,0	19,6	50,6
choroby układu nerwowego	8,9	13,5	6,6	8,9	51,4
choroby układu krążenia	21,1	19,0	20,4	21,7	56,3
choroby układu oddechowego	3,6	1,2	2,4	4,4	56,0
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	14,7	3,9	7,8	18,9	53,7
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	7,0	4,1	5,2	8,1	50,1
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	3,1	2,1	2,1	3,6	53,0
choroby układu trawiennego	1,5	0,6	1,9	1,5	51,0
choroby oka i przydatków oka	2,0	3,3	2,4	1,7	52,1
choroby układu moczowo- płciowego	1,3	2,0	2,5	0,7	50,1

**/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego oraz orzeczeń o rentę rodzinną*

W wyniku analizy okresu ważności wydanych orzeczeń ponownych ustalono, że w 88,8% przypadków orzeczenia wydane zostały na czas określony i w stosunku do 2013 r. ich udział zwiększył się o 0,9 punktu procentowego. (tabl. 31).

W zależności od orzeczonego stopnia niezdolności do pracy odsetek orzeczeń bezterminowych wynosił (tabl. 32):

- w przypadku całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji - 13,9%,
- w przypadku całkowitej niezdolności do pracy - 11,8%,
- w przypadku częściowej niezdolności do pracy - 10,5%.

Na długość okresu ważności orzeczenia istotny wpływ ma rodzaj choroby powodującej niezdolność do pracy. Rozpatrując poszczególne choroby według okresu ważności orzeczeń obserwujemy, że największy odsetek orzeczeń bezterminowych występuje wśród osób z chorobami oka i przydatków oka – 20,0%, z chorobami układu oddechowego - 16,3% i chorobami układu krążenia – 13,1%. Najwyższy odsetek osób, którym orzeczono niezdolność do pracy na czas określony występuje głównie wśród rencistów, u których wystąpiły choroby układu trawiennego, choroby układu kostno-stawowego i urazy kości, stawów i tkanek miękkich.

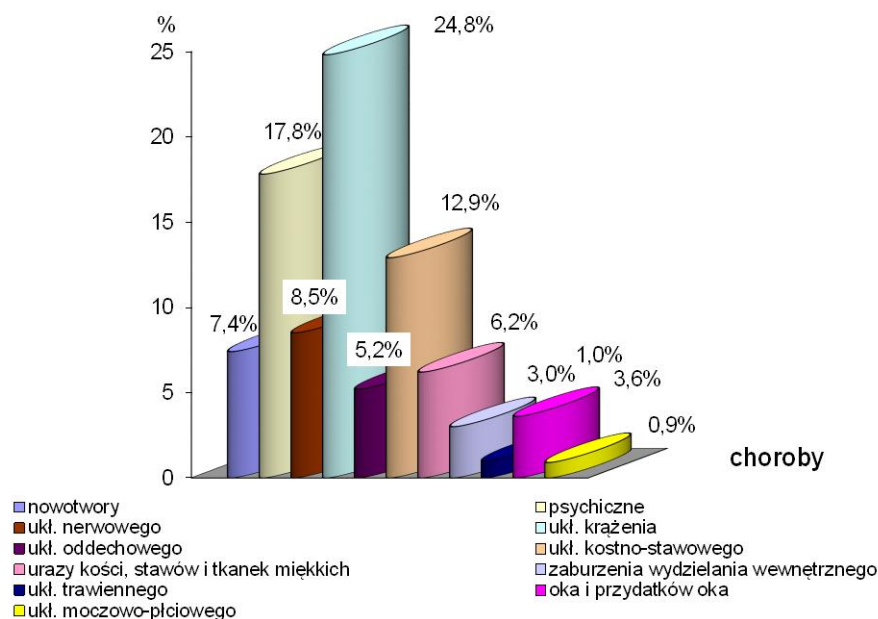
TABL. 31 ORZECZENIA PONOWNE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/ Z USTALONYM STOPNIEM NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA TEJ NIEZDOLNOŚCI ORAZ JEJ PRZYCZYN CHOROBOWYCH

Grupy chorobowe	Liczba	Orzeczenie wydane na czas określony							bezterminowo	nieustalony okres**/
		do 3 miesięcy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 24	25 - 36	37 miesięcy i więcej		
OGÓŁEM	229 776	641	7 542	5 703	18 109	38 988	61 544	71 513	25 640	96
w tym:										
nowotwory	20 258	63	547	513	2 849	5 945	4 885	3 552	1 887	17
zaburzenia psychiczne	48 114	93	869	576	2 782	6 952	14 208	18 061	4 561	12
choroby układu nerwowego	20 365	30	465	375	1 363	3 178	5 549	7 223	2 176	6
choroby układu krążenia	48 550	133	1 586	1 161	3 489	7 665	13 267	14 861	6 365	23
choroby układu oddechowego	8 226	16	285	187	385	1 070	2 296	2 649	1 337	1
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	33 722	132	2 116	1 596	3 226	6 023	8 419	8 883	3 315	12
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	16 111	82	1 000	729	1 580	2 824	3 741	4 541	1 601	13
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	7 037	17	97	95	506	1 062	2 042	2 450	764	4
choroby układu trawiennego	3 503	19	125	92	412	727	959	919	247	3
choroby oka i przydatków oka	4 612	7	39	42	184	473	1 115	1 825	923	4
choroby układu moczowo-płciowego	2 935	6	53	33	171	470	831	1 131	240	-

*/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego oraz orzeczeń o rentę rodzinną

**/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

Rys. 12 Struktura orzeczeń ponownych*/ z ustalonym stopniem niezdolności do pracy wydanych bezterminowo według wybranych grup chorobowych

*/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego oraz orzeczeń o rentę rodzinną

TABL. 32 ORZECZENIA PONOWNE WYDANE DLA CELÓW RENTOWYCH*/ Z USTALONYM STOPNIEM NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI W LATACH 2013 – 2014

Okres ważności orzeczeń a – rok poprzedni = 100	Liczba	Orzeczenia ustalające:		
		całkowitą niezdolność do pracy i samodziel- nej egzystencji	całkowitą niezdolność do pracy	częściową niezdolność do pracy
OGÓŁEM	229 776	24 061	54 452	151 263
z tego wydane na				
do 12 miesięcy	31 995	3 547	5 956	22 492
13 – 24 miesięcy	38 988	5 442	9 225	24 321
25 – 36 miesięcy	61 544	5 271	14 454	41 819
37 miesięcy i więcej	71 513	6 446	18 379	46 688
bezterminowe	25 640	3 340	6 409	15 891
nieustalony okres*/	96	15	29	52

*/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

**TABL. 33 STRUKTURA ORZECZEŃ PONOWNYCH WYDANYCH DLA CELÓW RENTOWYCH*/
WEDŁUG STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY ORAZ PRZEWIDYWANEGO OKRESU
JEJ TRWANIA W 2014 ROKU**

Okres ważności orzeczeń	Ogółem	Orzeczenia ustalające:		
		całkowitą niezdolność do pracy i samodziel- nej egzystencji	całkowitą niezdolność do pracy	częściową niezdolność do pracy
OGÓŁEM	100,0	10,5	23,7	65,8
z tego wydane na okres:				
do 12 miesięcy	100,0	11,1	18,6	70,3
13 – 24 miesięcy	100,0	13,9	23,7	62,4
25 – 36 miesięcy	100,0	8,6	23,5	67,9
37 miesięcy i więcej	100,0	9,0	25,7	65,3
bezterminowe	100,0	13,0	25,0	62,0
nieustalony okres**/	100,0	15,6	30,2	54,2
Przeciętny okres***/ niezdolności do pracy	26,4	24,8	27,4	26,2

**/ bez orzeczeń w sprawie renty socjalnej, orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego lub celowość przekwalifikowania zawodowego oraz orzeczeń o rentę rodzinną*

***/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2*

****/ przeciętny okres niezdolności do pracy liczony bez orzeczeń bezterminowych i orzeczeń o nieustalonym okresie*

5. ORZECZENIA PONOWNE UPRAWNIAJĄCE DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WYDANE W 2014 ROKU

W 2014 r. orzeczenia ponowne lekarzy orzeczników, w których ustalono uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego otrzymało – 66,7 tys. osób i w porównaniu do roku poprzedniego ich liczba zmniejszyła się o 5,5 tys., tj. o 7,6%. Ponowne ustalenie uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego z reguły jest przedłużeniem orzeczenia pierwszorazowego tego świadczenia, dlatego też udział głównych grup chorobowych z tytułu których przyznano świadczenie rzadko ulega zmianie.

Największy udział uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego orzekano ponownie w związku z chorobami układu kostno-stawowego i mięśniowego - 28,7% oraz z urazami kości, stawów i tkanek miękkich – 18,3%. W dalszej kolejności uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego przyznawano w związku z zaburzeniami psychicznymi – 16,7%, z chorobami układu krążenia – 10,2% i z chorobami układu nerwowego - 9,4%. W przypadku badanych mężczyzn główną przyczyną orzekania świadczenia rehabilitacyjnego były choroby układu kostno-stawowego – 28,3% ogółu orzeczeń wydanych mężczyznom, urazy kości, stawów i tkanek miękkich – 24,4% oraz choroby układu krążenia – 13,9%. Wśród kobiet były to choroby układu kostno-stawowego – 29,2%, zaburzenia psychiczne – 24,4%, urazy kości, stawów i tkanek miękkich – 11,4% oraz choroby układu nerwowego – 10,2%.

Strukturę procentową orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego wydanych przez lekarzy orzeczników w ramach badań ponownych według wybranych grup chorobowych i płci zawiera tabl. 34 i rys. 13.

Średni wiek osób, którym ustalono ponownie uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego wynosił 47,3 roku (mężczyźni – 48,0 lata, kobiety – 46,7 roku). Z uwagi na to, że jest to często kontynuacja uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego orzeczonego po raz pierwszy, średni wiek tej grupy badanych jest wyższy prawie o 1 rok od średniego wieku osób z orzeczeniem pierwszorazowym uprawniającym do świadczenia rehabilitacyjnego. Osoby w wieku 40 – 59 lat stanowiły 67,9% ogółu uprawnionych do świadczenia rehabilitacyjnego (tabl. 36).

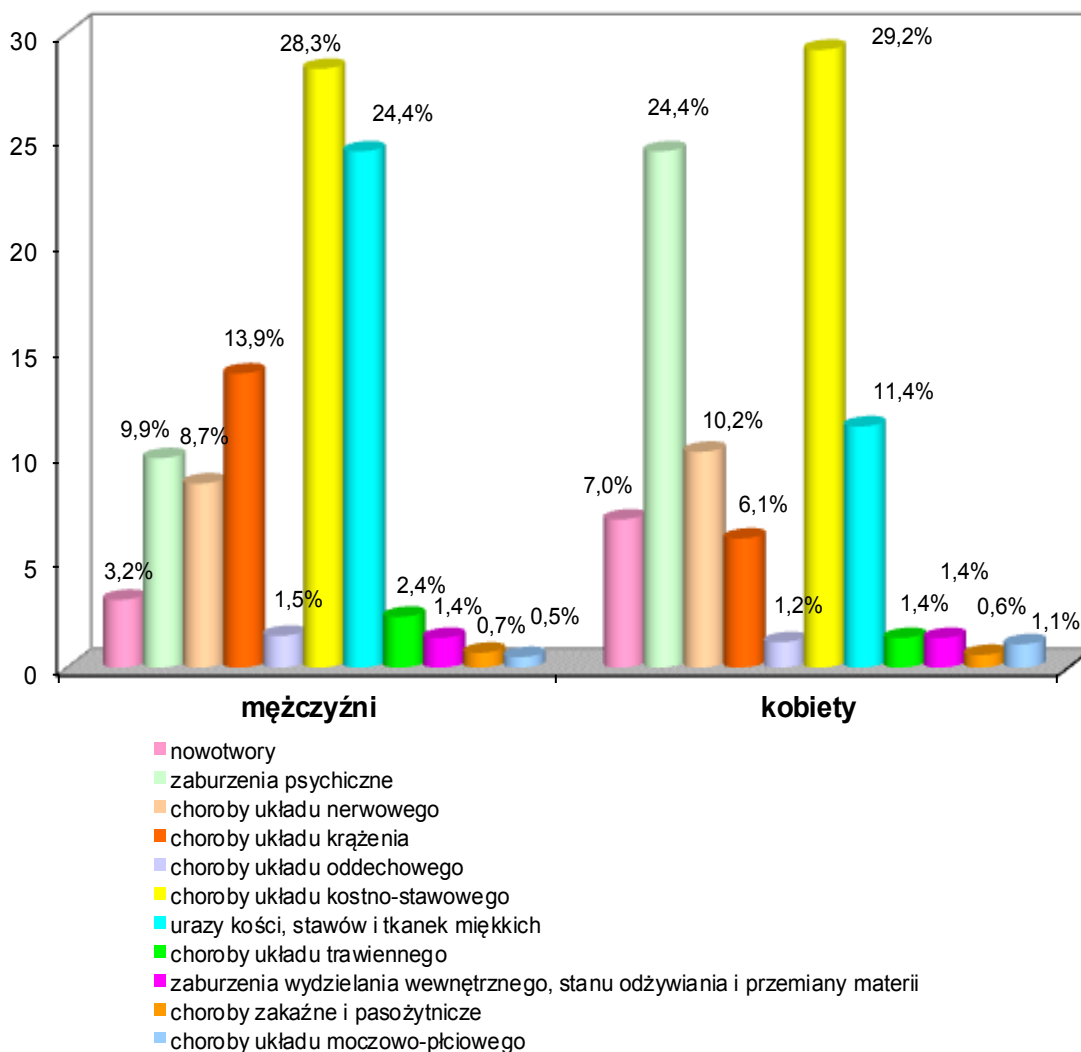
Najmłodsi badani, to świadczeniobiorcy z urazami kości, stawów i tkanek miękkich. Ich średni wiek wynosił 44,2 roku. Najstarsi zaś, to ubezpieczeni z chorobami układu krążenia – w średnim wieku 52,6 roku.

TABL. 34 ORZECZENIA PONOWNE USTALAJĄCE UPRAWNIENIA DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WEDŁUG PŁCI I WYBRANYCH GRUP CHOROBOWYCH

Grupy chorobowe	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		Nieustalona płeć*/	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	66 723	100,0	35 488	100,0	31 223	100,0	12	100,0
w tym:								
nowotwory	3 326	5,0	1 150	3,2	2 173	7,0	3	25,0
zaburzenia psychiczne	11 122	16,7	3 505	9,9	7 616	24,4	1	8,3
choroby układu nerwowego	6 289	9,4	3 105	8,7	3 184	10,2	-	-
choroby układu krążenia	6 832	10,2	4 940	13,9	1 891	6,1	1	8,3
choroby układu oddechowego	926	1,4	542	1,5	384	1,2	-	-
choroby układu trawiennego	1 287	1,9	858	2,4	428	1,4	1	8,3
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	19 149	28,7	10 032	28,3	9 115	29,2	2	16,7
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	12 209	18,3	8 652	24,4	3 556	11,4	1	8,3
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	936	1,4	485	1,4	450	1,4	1	8,3
choroby zakaźne i pasożytnicze	416	0,6	234	0,7	182	0,6	-	-
choroby oka i przydatków oka	406	0,6	271	0,8	135	0,4	-	-
choroby układu moczowo-płciowego	541	0,8	190	0,5	351	1,1	-	-

*/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

Rys. 13 **Struktura orzeczeń ponownych ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego według wybranych grup chorobowych i płci**

Przeciętny okres ważności orzeczenia o niezdolności do pracy dla osób badanych ponownie i uprawnionych do świadczenia rehabilitacyjnego wynosił 4,1 miesiąca i był krótszy od okresu niezdolności do pracy w przypadku orzeczeń pierwszorazowych o 24 dni. W ponad 96% przypadków orzeczenia ponowne uprawniające do świadczenia rehabilitacyjnego wydawane były na okres do 6 miesięcy.

Orzeczenia o najdłuższym okresie, tj. 10 - 12 miesięcy najczęściej uzyskiwały osoby, u których występują choroby układu kostno-stawowego (21,4%), choroby układu krążenia (20,8%) oraz choroby nowotworowe (18,2%) – tabl. 38.

**TABL. 35 ORZECZENIA PONOWNE USTALAJĄCE UPRAWNIENIA
DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO W LATACH 2013-2014
WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBOWYCH**

Grupy chorobowe a – okres poprzedni = 100		Liczba	Mężczyźni	Kobiety	Nieustalona płeć*/
OGÓŁEM	2013	72 177	39 320	32 846	11
	2014	66 723	35 488	31 223	12
	a	92,4	90,3	95,1	109,1
w tym:					
nowotwory	2013	3 276	1 154	2 121	1
	2014	3 326	1 150	2 173	3
	a	101,5	99,7	102,5	300,0
zaburzenia psychiczne	2013	11 054	3 511	7 541	2
	2014	11 122	3 505	7 616	1
	a	100,6	99,8	101,0	50,0
choroby układu nerwowego	2013	6 933	3 437	3 495	1
	2014	6 289	3 105	3 184	-
	a	90,7	90,3	91,1	x
choroby układu krążenia	2013	7 317	5 329	1 985	3
	2014	6 832	4 940	1 891	1
	a	93,4	92,7	95,3	33,3
choroby układu oddechowego	2013	1 018	558	459	1
	2014	926	542	384	-
	a	91,0	97,1	83,7	x
choroby układu trawiennego	2013	1 351	891	460	-
	2014	1 287	858	428	1
	a	95,3	96,3	93,0	x
choroby układu kostno- stawowego, mięśniowego	2013	20 374	10 864	9 508	2
	2014	19 149	10 032	9 115	2
	a	94,0	92,3	95,9	100,0
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	2013	13 986	10 130	3 855	1
	2014	12 209	8 652	3 556	1
	a	87,3	85,4	92,2	100,0
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	2013	1 068	582	486	-
	2014	936	485	450	1
	a	87,6	83,3	92,6	x
choroby zakaźne i pasożytnicze	2013	451	254	197	-
	2014	416	234	182	-
	a	92,2	92,1	92,4	
choroby oka i przydatków oka	2013	420	287	133	-
	2014	406	271	135	-
	a	96,7	94,4	101,5	x
choroby układu moczowo- płciowego	2013	535	188	347	-
	2014	541	190	351	-
	a	101,1	101,1	101,2	x

*/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

**TABL. 36 STRUKTURA ORZECZEŃ PONOWNYCH USTALAJĄCYCH UPRAWNIENIA
DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WEDŁUG WIEKU OSÓB BADANYCH
ORAZ WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH**

Grupy chorobowe	Ogółem	Wiek osób badanych							nieus- talony wiek*/	średni wiek w latach
		19 lat i mniej	20-29	30-39	40-49	50-59	60-64	65 lat i więcej		
OGÓŁEM	100,0	0,1	6,4	17,9	25,3	42,6	7,4	0,3	0,0	47,3
w tym:										
nowotwory	100,0	0,1	4,8	14,2	27,1	46,0	7,5	0,2	0,1	48,4
zaburzenia psychiczne	100,0	0,0	5,8	21,0	28,7	40,0	4,3	0,2	0,0	46,3
choroby układu nerwowego	100,0	0,0	4,8	19,1	27,1	42,3	6,4	0,3	-	47,3
choroby układu krążenia	100,0	-	1,2	7,4	18,9	56,5	15,2	0,8	0,0	52,6
choroby układu oddechowego	100,0	-	3,2	11,2	22,3	51,8	10,8	0,7	-	50,6
choroby układu trawienia	100,0	-	5,6	22,9	25,6	39,8	5,8	0,2	0,1	46,2
choroby układu kostno- stawowego, mięśniowego	100,0	0,0	4,6	16,5	25,7	45,1	7,9	0,2	0,0	48,2
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	0,2	13,5	22,4	24,0	33,7	6,0	0,2	0,0	44,2
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	100,0	0,1	4,8	15,4	27,3	45,6	6,4	0,3	0,1	48,0
choroby zakaźne i pasożytnicze	100,0	-	5,5	22,4	31,3	37,0	3,4	0,4	-	45,8
choroby oka i przydatków oka	100,0	-	8,9	20,0	17,0	43,8	10,1	0,2	-	47,1
choroby układu moczowo- płciowego	100,0	-	5,2	19,0	27,3	42,9	5,2	0,4	-	47,1

**/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2*

**TABL. 37 STRUKTURA ORZECZEŃ PONOWNYCH USTALAJĄCYCH UPRAWNIENIA
DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO
OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI I WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH**

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia wydane na okres:				Nieustalony okres niezdolności do pracy	Przeciętny okres niezdolności do pracy
		do 3 mie- sięcy	4 - 6	7 - 9	10 - 12		
OGÓŁEM	100,0	41,7	54,6	3,5	0,2	0,0	4,1
w tym:							
nowotwory	100,0	20,6	73,9	4,6	0,9	-	5,0
zaburzenia psychiczne	100,0	43,8	53,4	2,7	0,1	-	3,9
choroby układu nerwowego	100,0	41,3	54,8	3,8	0,1	-	4,0
choroby układu krążenia	100,0	33,2	61,7	4,6	0,5	-	4,5
choroby układu oddechowego	100,0	39,7	56,2	4,1	-	-	4,1
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	100,0	43,5	52,7	3,6	0,2	-	4,0
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	100,0	46,4	50,7	2,7	0,2	0,0	3,8
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	100,0	40,7	55,2	4,0	0,1	-	4,1
choroby układu trawiennego	100,0	46,2	49,9	3,6	0,3	-	4,0
choroby oka i przydatków oka	100,0	40,4	55,4	3,9	0,3	-	4,3
choroby układu moczowo-płciowego	100,0	53,8	43,2	3,0	-	-	3,7

TABL. 38 STRUKTURA ORZECZEŃ PONOWNYCH USTALAJĄCYCH UPRAWNIENIA DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBOWYCH I PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI

Grupy chorobowe	Ogółem	Orzeczenia wydane na okres:				Nieustalony okres niezdolności do pracy
		do 3 miesięcy	4 - 6	7 - 9	10 - 12	
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:						
nowotwory	5,0	2,5	6,7	6,6	18,2	-
zaburzenia psychiczne	16,7	17,5	16,3	12,9	8,4	-
choroby układu nerwowego	9,4	9,3	9,5	10,2	5,2	-
choroby układu krążenia	10,2	8,2	11,6	13,6	20,8	-
choroby układu oddechowego	1,4	1,3	1,4	1,6	-	-
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	28,7	30,0	27,7	29,6	21,4	-
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	18,3	20,4	17,0	14,0	13,6	100,0
zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej	1,4	1,4	1,4	1,6	0,6	-
choroby układu trawiennego	1,9	2,1	1,8	2,0	2,6	-
choroby oka i przydatków oka	0,6	0,6	0,6	0,7	0,6	-
choroby układu moczowo-płciowego	0,8	1,0	0,6	0,7	-	-

Podobnie jak w roku poprzednim, największą liczbę orzeczeń przyznających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego w 2014 r. wydano: w województwie śląskim – 16,1% ogółu tych orzeczeń, mazowieckim - 11,9% oraz łódzkim - 10,9%, najmniejszą w województwie opolskim 1,6% i podlaskim – 2,1% (tabl. 39).

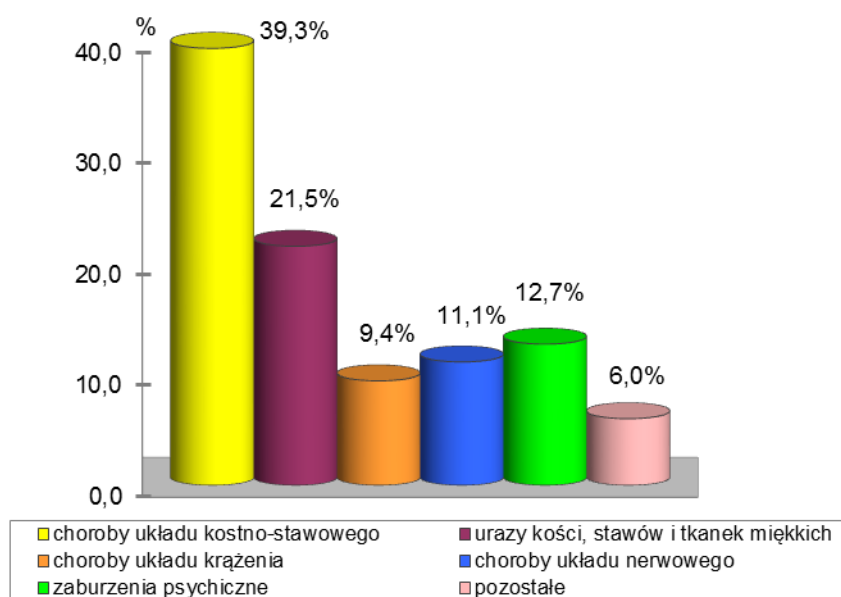
TABL. 39 STRUKTURA ORZECZEŃ PONOWNYCH UPRAWNIAJĄCYCH DO ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW

Województwo	Orzeczenia
OGÓŁEM	100,0
Dolnośląskie	6,9
Kujawsko-pomorskie	5,9
Lubelskie	3,9
Lubuskie	2,3
Łódzkie	10,9
Małopolskie	7,3
Mazowieckie	11,9
Opolskie	1,6
Podkarpackie	3,6
Podlaskie	2,1
Pomorskie	7,3
Śląskie	16,1
Świętokrzyskie	3,2
Warmińsko-mazurskie	3,8
Wielkopolskie	9,0
Zachodniopomorskie	4,2

W 2014 r. na 66,7 tys. orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego wydano 9,6 tys., tj. 14,3% orzeczeń ponownych z jednoczesnym ustaleniem potrzeby rehabilitacji leczniczej.

W tej grupie osób, podobnie jak w przypadku orzeczeń pierwszorazowych ustalających uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego, w 60,8% przypadków konieczność rehabilitacji leczniczej orzeczono w związku z chorobami układu kostno-stawowego oraz urazami kości, stawów i tkanek miękkich. Strukturę orzeczeń według grup chorobowych, które wiązały się z potrzebą przeprowadzenia rehabilitacji leczniczej przedstawia rys. 14.

Rys. 14 Struktura orzeczeń ponownych ustalających potrzebę rehabilitacji leczniczej uprawnionym do świadczenia rehabilitacyjnego według grup chorobowych

6. ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE I PONOWNE WYDANE OSOBOM UBIGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ W 2014 R.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 czerwca 2003 r. (Dz. U. nr 135, poz. 1268) nakładającą na Zakład Ubezpieczeń Społecznych obowiązek orzekania w sprawach o ustalenie uprawnień do renty socjalnej, przyznawania oraz wypłacania tego świadczenia - renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej, której orzeczono całkowitą niezdolność do pracy z powodu naruszenia organizmu powstałego:

- przed ukończeniem 18 roku życia,
- w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25 roku życia,
- w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Renta socjalna przysługuje również gdy całkowita niezdolność do pracy spowodowana naruszeniem sprawności organizmu powstała w późniejszym okresie, jednak samo naruszenie sprawności organizmu powstało przed ukończeniem 18 roku lub w trakcie nauki przed 25 rokiem życia lub w trakcie odbywania studiów doktoranckich czy aspirantury naukowej.

Osobie całkowicie niezdolnej do pracy przysługuje:

- renta socjalna stała - jeżeli niezdolność do pracy jest trwała,
- renta socjalna okresowa - jeżeli niezdolność do pracy jest okresowa.

W 2014 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali 44,7 tys. (o 2,6% mniej niż w 2013 r.) orzeczeń pierwszorazowych i ponownych osobom ubiegającym się o ustalenie uprawnień do renty socjalnej, co stanowiło 3,6% ogółu orzeczeń wydanych w omawianym roku. Udział orzeczeń pierwszorazowych wydanych ubiegającym się o rentę socjalną wynosił 34,5%, a ponownych 65,5%.

Z ogólnej liczby 44,7 tys. poddanych badaniu - 34,5 tys. osób, tj. 77,2% uznano za całkowicie niezdolne do pracy, a w stosunku do 10,1 tys., tj. 22,6% lekarze orzecznicy orzekli, brak całkowitej niezdolności do pracy (tabl. 40, rys.15).

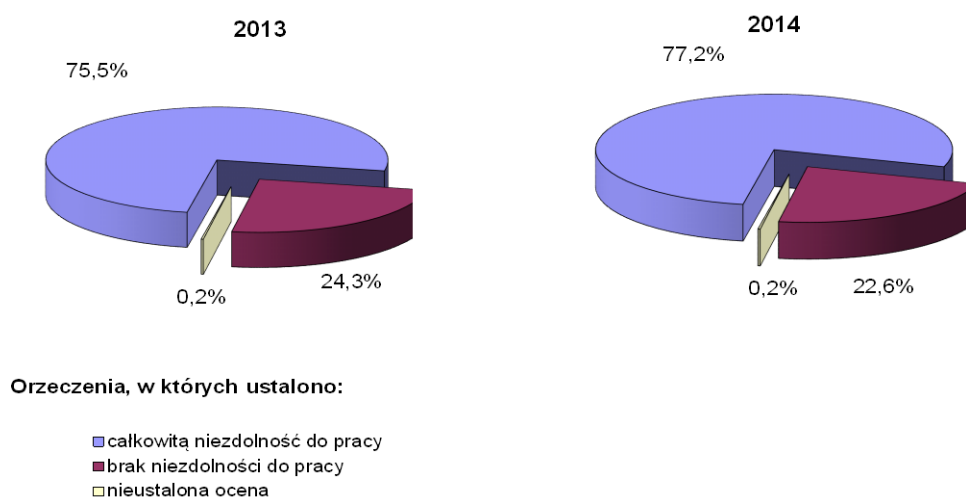
Orzeczenia negatywne częściej orzekano w stosunku do osób badanych po raz pierwszy, gdyż brak całkowitej niezdolności do pracy stwierdzono u 36,4% badanych, natomiast wśród badanych ponownie było to 15,3% przypadków.

**TABL. 40 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE I PONOWNE WYDANE OSOBOM
UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ LATACH 2013-2014**

Stopień niezdolności do pracy a – rok poprzedni = 100		Ogółem		Orzeczenia w sprawie renty socjalnej:			
				pierwszorazowe		ponowne	
		liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	2013	45 871	100,0	17 057	100,0	28 814	100,0
	2014	44 660	100,0	15 416	100,0	29 244	100,0
	a	97,4	x	90,4	x	101,5	x
z tego ustalające:							
całkowitą niezdolność do pracy	2013	34 655	75,5	10 321	60,5	24 334	84,4
	2014	34 500	77,2	9 769	63,4	24 731	84,6
	a	99,6	x	94,7	x	101,6	x
brak całkowitej niezdolności do pracy	2013	11 135	24,3	6 702	39,3	4 433	15,4
	2014	10 093	22,6	5 613	36,4	4 480	15,3
	a	90,6	x	83,8	x	101,1	x
nieustalona ocena*/	2013	81	0,2	34	0,2	47	0,2
	2014	67	0,2	34	0,2	33	0,1
	a	82,7	x	100,0	x	70,2	x

*/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

**Rys. 15 Struktura orzeczeń pierwszorazowych i ponownych
wydanych osobom ubiegającym się o rentę socjalną**

**TABL 41 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE I PONOWNE WYDANE OSOBOM
UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ WEDŁUG PŁCI
I STOPNIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY**

Stopień niezdolności	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		Nieustalona płeć*/	
	liczba	w odset- kach	liczba	w odset- kach	liczba	w odset- kach	liczba	w odset- kach
OGÓŁEM	44 660	100,0	25 136	56,3	19 504	43,7	20	0,0
z tego ustalające:								
całkowitą niezdolność do pracy	34 500	100,0	20 051	58,1	14 433	41,8	16	0,1
brak całkowitej niezdolności do pracy	10 093	100,0	5 051	50,1	5 041	49,9	1	0,0
nieustalona ocena*/	67	100,0	34	50,7	30	44,8	3	4,5
Orzeczenia pierwszorazowe	15 416	100,0	8 573	55,6	6 837	44,4	6	0,0
z tego ustalające:								
całkowitą niezdolność do pracy	9 769	100,0	5 727	58,6	4 037	41,3	5	0,1
brak całkowitej niezdolności do pracy	5 613	100,0	2 826	50,3	2 787	49,7	-	-
nieustalona ocena*/	34	100,0	20	58,8	13	38,2	1	3,0
Orzeczenia ponowne	29 244	100,0	16 563	56,6	12 667	43,3	14	0,1
z tego ustalające:								
całkowitą niezdolność do pracy	24 731	100,0	14 324	57,9	10 396	42,0	11	0,1
brak całkowitej niezdolności do pracy	4 480	100,0	2 225	49,7	2 254	50,3	1	0,0
nieustalona ocena*/	33	100,0	14	42,4	17	51,5	2	6,1

*/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

Średni wiek osób badanych po raz pierwszy, którym ustalono całkowitą niezdolność do pracy, czyli uprawnienie do renty socjalnej, wynosił 22,3 roku (mężczyźni – 22,1 roku, kobiety – 22,5 roku) i w porównaniu z rokiem 2013 był niższy średnio o 6 miesięcy.

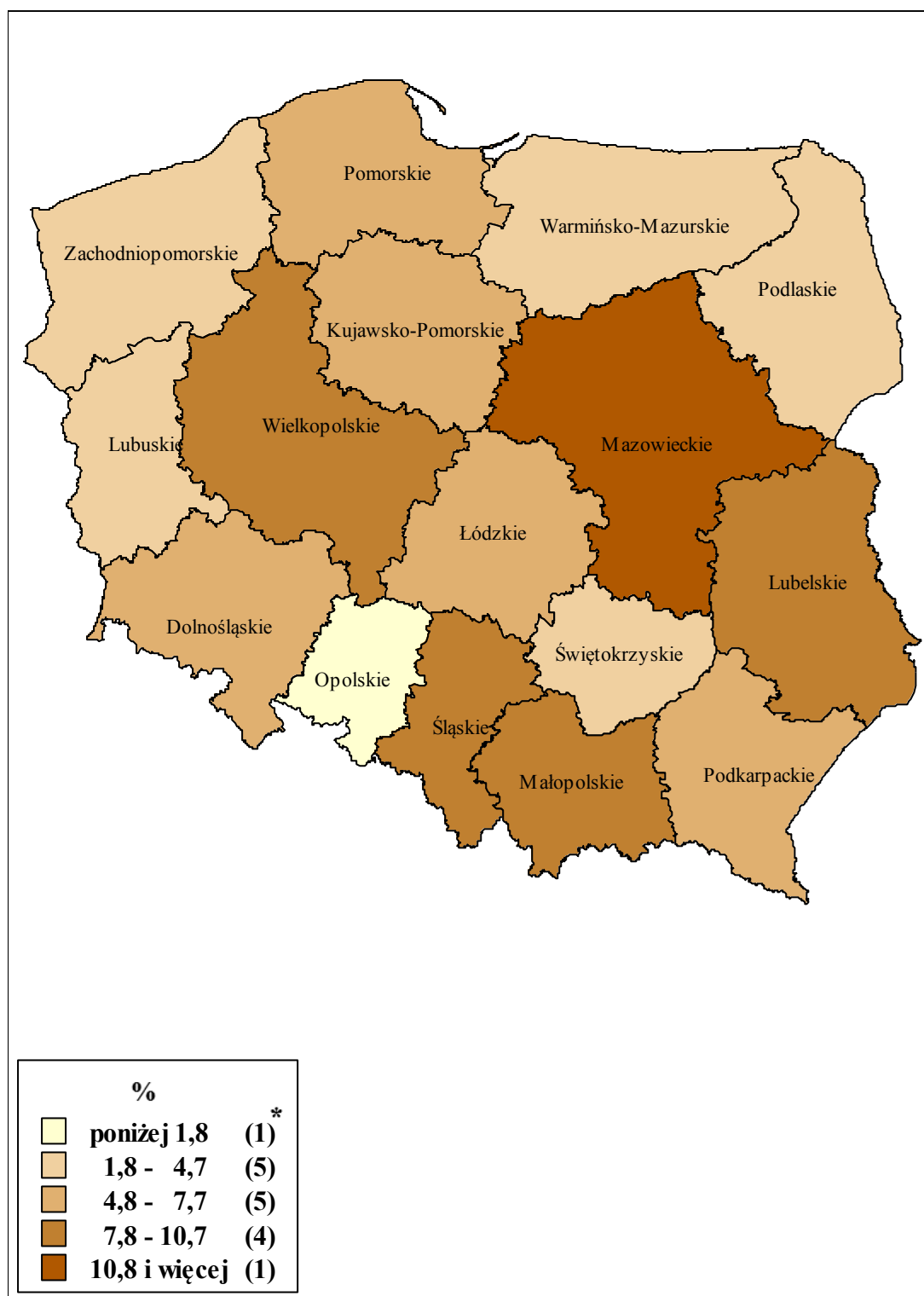
W 2014 r. największą liczbę orzeczeń w sprawie ustalenia uprawnień do renty socjalnej wydano w województwie mazowieckim - 10,9%, śląskim - 10,1%, małopolskim – 9,1% i lubelskim - 9,0%, najmniejszą natomiast w województwie opolskim – 1,7% i lubuskim – 3,0% (tabl. 42).

Chorobami najczęściej powodującymi powstanie całkowitej niezdolności do pracy u osób ubiegających się po raz pierwszy o rentę socjalną były: zaburzenia psychiczne - 53,6% orzeczeń w sprawie renty socjalnej oraz choroby układu nerwowego - 14,1%. Relatywnie duży odsetek orzeczeń (8,3%) wydano na skutek wad rozwojowych wrodzonych (tabl. 43, rys. 15).

**TABL. 42 STRUKTURA ORZECZEŃ PIERWSZORAZOWYCH I PONOWNYCH
USTALAJĄCYCH NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WYDANYCH
OSOBOM UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ
WEDŁUG WOJEWÓDZTW**

Województwo	Orzeczenia w sprawach o rentę socjalną
OGÓŁEM	100,0
Dolnośląskie	6,5
Kujawsko-pomorskie	7,7
Lubelskie	9,0
Lubuskie	3,0
Łódzkie	5,4
Małopolskie	9,1
Mazowieckie	10,9
Opolskie	1,7
Podkarpackie	6,8
Podlaskie	3,1
Pomorskie	5,2
Śląskie	10,1
Świętokrzyskie	4,6
Warmińsko-mazurskie	4,0
Wielkopolskie	8,5
Zachodniopomorskie	4,4

Rys. 16 Struktura orzeczeń pierwszorazowych i ponownych ustalających całkowitą niezdolność do pracy wydanych osobom ubiegającym się o rentę socjalną według województw

* liczba województw

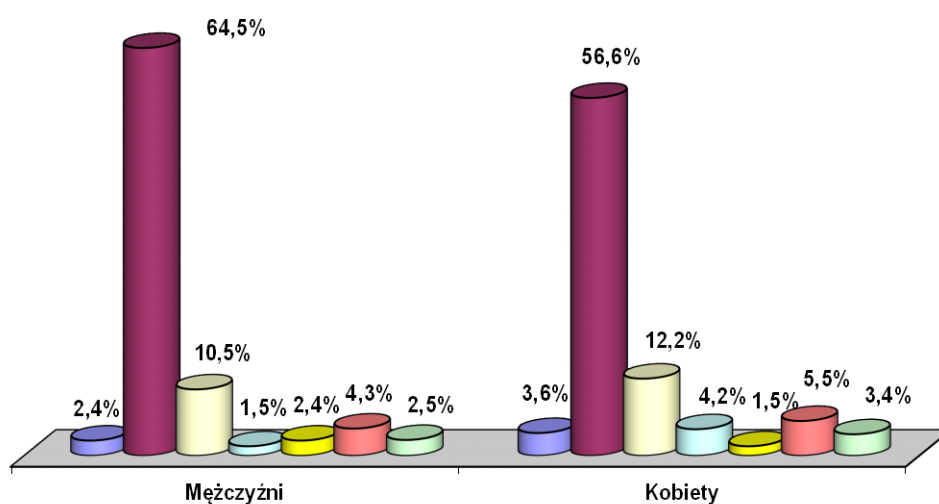
TABL. 43 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE I PONOWNE USTALAJĄCE CAŁKOWITĄ NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WYDANE OSOBOM UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH

Grupy chorobowe	Ogółem		Orzeczenia ustalające całkowitą niezdolność do pracy w wyniku badań:			
			pierwszorazowych		ponownych	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	34 500	100,0	9 769	100,0	24 731	100,0
w tym:						
nowotwory	1 010	2,9	416	4,3	594	2,4
zaburzenia psychiczne	21 113	61,2	5 235	53,6	15 878	64,2
choroby układu nerwowego	3 867	11,2	1 375	14,1	2 492	10,1
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	905	2,6	207	2,1	698	2,8
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	705	2,0	235	2,4	470	1,9
wady rozwojowe wrodzone	1 659	4,8	814	8,3	845	3,4
choroby oka i przydatków oka	999	2,9	293	3,0	706	2,9
MĘŻCZYŹNI	20 051	100,0	5 727	100,0	14 324	100,0
w tym:						
nowotwory	489	2,4	196	3,4	293	2,0
zaburzenia psychiczne	12 933	64,5	3 254	56,8	9 679	67,6
choroby układu nerwowego	2 106	10,5	768	13,4	1 338	9,3
choroby układu kostno-stawowego mięśniowego	297	1,5	65	1,1	232	1,6
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	482	2,4	161	2,8	321	2,2
wady rozwojowe wrodzone	861	4,3	438	7,6	423	3,0
choroby oka i przydatków oka	505	2,5	163	2,8	342	2,4
KOBIETY	14 433	100,0	4 037	100,0	10 396	100,0
w tym:						
nowotwory	519	3,6	218	5,4	301	2,9
zaburzenia psychiczne	8 170	56,6	1 979	49,0	6 191	59,6
choroby układu nerwowego	1 761	12,2	607	15,0	1 154	11,1
choroby układu kostno-stawowego mięśniowego	608	4,2	142	3,5	466	4,5
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	223	1,5	74	1,8	149	1,4
wady rozwojowe wrodzone	798	5,5	376	9,3	422	4,1
choroby oka i przydatków oka	493	3,4	130	3,2	363	3,5

TABL. 43 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE I PONOWNE USTALAJĄCE CAŁKOWITĄ NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WYDANE OSOBOM UBIEGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ WEDŁUG WYBRANYCH GRUP CHOROBYCH (dok.)

Grupy chorobowe	Ogółem		Orzeczenia ustalające całkowitą niezdolność do pracy w wyniku badań:			
			pierwszorazowych		ponownych	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
NIEUSTALONA PŁEĆ	16	100,0	5	100,0	11	100,0
w tym:						
nowotwory	2	12,5	2	40,0	-	-
zaburzenia psychiczne	10	62,5	2	40,0	8	72,7
choroby układu nerwowego	-	-	-	-	-	-
choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego	-	-	-	-	-	-
urazy kości, stawów i tkanek miękkich	-	-	-	-	-	-
wady rozwojowe wrodzone	-	-	-	-	-	-
choroby oka i przydatków oka	1	6,3	-	20,0	1	9,1

Rys. 15 Struktura orzeczeń pierwszorazowych i ponownych ustalających niezdolność do pracy wydanych osobom ubiegającym się o rentę socjalną według wybranych grup chorobowych

■ nowotwory	■ zaburzenia psychiczne	■ choroby układu nerwowego
■ choroby układu kostno-stawowego	■ urazy kości, stawów i tkanek miękkich	■ wady rozwojowe wrodzone
■ choroby oka i przydatków oka		

Analiza okresu ważności wydanych orzeczeń w sprawie renty socjalnej pozwala zauważyć, że 39,6% badanych otrzymało orzeczenie, w którym przewidywany okres trwania niezdolności do pracy wynosił 37 miesięcy i więcej. Na okres 13 – 36 miesięcy wydano 38,4%, a orzeczeń bezterminowych – 15,6%.

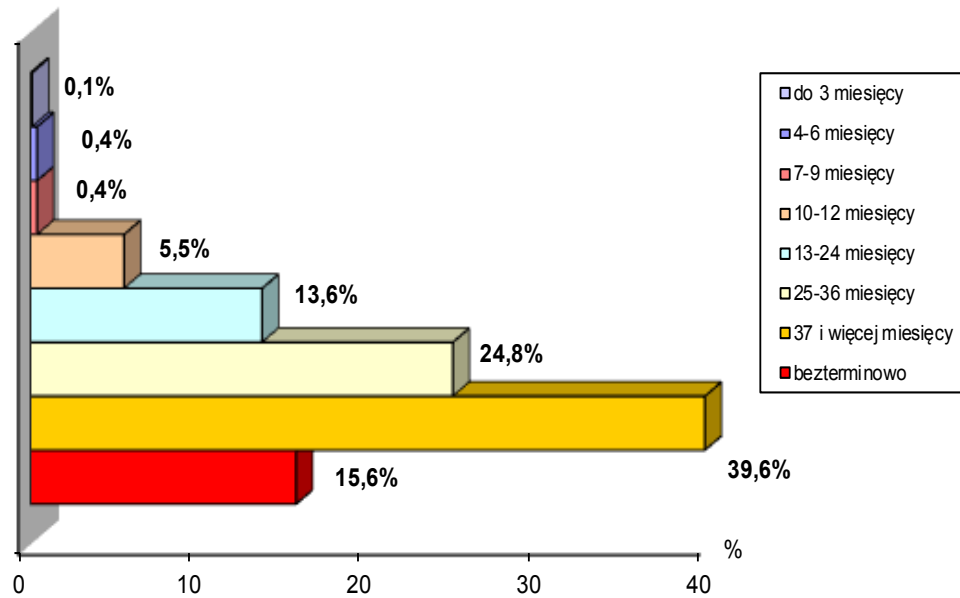
Dane liczbowe i struktury orzeczeń pierwszorazowych i ponownych wydanych osobom ubiegającym się o rentę socjalną według przewidywanego okresu trwania niezdolności do pracy przedstawia tabl. 44 i rys. 16.

TABL. 44 ORZECZENIA PIERWSZORAZOWE I PONOWNE USTALAJĄCE CAŁKOWITĄ NIEZDOLNOŚĆ DO PRACY WYDANE OSOBOM UBIGAJĄCYM SIĘ O RENTĘ SOCJALNĄ WEDŁUG PRZEWIDYWANEGO OKRESU TRWANIA NIEZDOLNOŚCI DO PRACY

Okres ważności	Ogółem		Orzeczenia ustalające całkowitą niezdolność do pracy w wyniku badań:			
			pierwszorazowych		ponownych	
	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach	liczba	w odsetkach
OGÓŁEM	34 500	100,0	9 769	100,0	24 731	100,0
z tego wydane na okres:						
do 3 miesięcy	38	0,1	18	0,2	20	0,1
4 – 6 miesięcy	149	0,4	43	0,4	106	0,4
7 – 9 miesięcy	147	0,4	54	0,6	93	0,4
10 – 12 miesięcy	1 881	5,5	802	8,2	1 079	4,4
13 – 24 miesięcy	4 672	13,6	1 699	17,4	2 973	12,0
25 – 36 miesięcy	8 545	24,8	1 897	19,4	6 648	26,9
37 miesięcy i więcej	13 673	39,6	2 555	26,1	11 118	44,9
bezterminowo	5 385	15,6	2 696	27,6	2 689	10,9
nieustalony okres*/	10	0,0	5	0,1	5	0,0

*/ patrz uwaga na str. 9 pod tablicą nr 2

Rys. 16 Struktura orzeczeń pierwszorazowych i ponownych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy według przewidywanego okresu trwania niezdolności

PODSUMOWANIE

W 2014 roku lekarze orzecznicy ZUS wydali 1 234,5 tys. orzeczeń, tj. o 10,9% mniej niż w roku poprzednim. Z tej liczby, orzeczenia wydane osobom ubiegającym się po raz pierwszy o świadczenie rentowe stanowiły 13,7 %, a orzeczenia wydane w wyniku badań ponownych w sprawach rentowych - 28,6%. Liczba orzeczeń pierwszorazowych, w porównaniu z rokiem poprzednim, wzrosła o 2,3% i wynosiła 168,8 tys., a orzeczeń ponownych spadła o 8,8% i wyniosła 353,0 tys..

Spśród orzeczeń pierwszorazowych rentowych największą grupę (91,6 tys., tj. 54,3%) stanowiły orzeczenia wydane osobom, którym przyznano uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego. Liczba tych orzeczeń w porównaniu z rokiem 2013 wzrosła o 7,6%.

Od szeregu lat, w przypadku orzeczeń pierwszorazowych wydanych dla celów rentowych, powstawanie niezdolności do pracy powodowały najczęściej choroby związane z ogólnym stanem zdrowia. W 2014 r. były to nowotwory - 23,5% ogółu orzeczeń, choroby układu krążenia - 20,4%, choroby układu kostno-stawowego, mięśniowego - 13,5%, zaburzenia psychiczne - 11,0%, urazy kości, stawów i tkanek miękkich – 7,7% oraz choroby układu nerwowego - 7,4%. Wymienione choroby były przyczyną wydania łącznie 83,5% ogółu orzeczeń pierwszorazowych dla celów rentowych ustalających niezdolność do pracy.

Średni wiek osób badanych w 2014 r., którym orzeczono niezdolność do pracy w sprawach rentowych wynosił 51,6 roku (mężczyźni – 52,7 roku, kobiety – 49,6 roku). W porównaniu do roku poprzedniego był on wyższy – średnio o 4 m-ce.

Przeciętny okres ważności orzeczeń pierwszorazowych wydanych w 2014 r. ustalających niezdolność do pracy wynosił 16,7 miesiąca i był dłuższy niż w roku poprzednim – średnio o 15 dni. Orzeczenia wydawane na okres do dwóch lat stanowiły blisko 70% ogółu orzeczeń pierwszorazowych rentowych z ustalonym stopniem niezdolności do pracy. W roku 2013 odsetek tych orzeczeń wynosił 80,1%. W 2014 r. orzeczenia bezterminowe stanowiły 7,1% ogólnej liczby orzeczeń pierwszorazowych o niezdolności do pracy i były wydawane nieco rzadziej niż w roku poprzednim. W 2013 r. odsetek takich orzeczeń wynosił 7,3%.

Przeciętny okres niezdolności do pracy dla osób uprawnionych do świadczenia rehabilitacyjnego wynosił 4,9 miesiąca. Orzeczenia o najdłuższym okresie, tj. 10 - 12 miesięcy najczęściej uzyskiwały osoby, u których występują choroby nowotworowe (54,2%) i choroby układu krążenia (11,7%).

Średni wiek osób, którym ustalono uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego wynosił 46,5 roku (w przypadku mężczyzn – 47,2 roku, w przypadku kobiet – 45,7 roku) i w porównaniu do roku poprzedniego również wzrósł o 4 m-ce. Osoby w wieku 40 – 59 lat stanowiły ponad 2/3 ogółu uprawnionych do świadczenia rehabilitacyjnego.

W 2014 r. liczba wydanych orzeczeń ponownych, w porównaniu do roku poprzedniego (bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, jego braku oraz orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego i nieustalonej oceny orzeczenia), zmalała o 8,5% i wynosiła 270,7 tys.. Z tej liczby w przypadku 229,8 tys. osób (84,9%) badanych ponownie wydano orzeczenia ustalające niezdolność do pracy. W 88,8% przypadków orzeczenia wydane zostały na czas określony i w stosunku do 2013 r. ich udział zwiększył się o 0,9 punktu procentowego.

Średni wiek osób badanych ponownie w 2014 r. (bez orzeczeń ustalających uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego, jego braku oraz orzeczeń o celowość przekwalifikowania zawodowego i nieustalonej oceny orzeczenia) wynosił 53,0 lata (mężczyźni - 54,1 roku, kobiety - 51,1 roku) i był wyższy w porównaniu do roku poprzedniego o 4 m-ce.

W 2014 r. orzeczenia ponowne lekarzy orzeczników, w których ustalono uprawnienie do świadczenia rehabilitacyjnego otrzymało – 66,7 tys. osób i w porównaniu do roku poprzedniego ich liczba zmniejszyła się o 5,5 tys., tj. o 7,6%.

Średni wiek osób, którym ustalono ponownie uprawnienia do świadczenia rehabilitacyjnego wynosił 47,3 roku (mężczyźni – 48,0 lata, kobiety – 46,7 roku). Z uwagi na to, że jest to często kontynuacja uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego orzeczonego po raz pierwszy, średni wiek tej grupy badanych jest wyższy o ok. 1 rok od średniego wieku osób z orzeczeniem pierwszorazowym uprawniającym do świadczenia rehabilitacyjnego.

Podobnie jak w roku poprzednim przeciętny okres ważności orzeczenia o niezdolności do pracy dla osób badanych ponownie i uprawnionych do świadczenia rehabilitacyjnego wynosił 4,1 miesiąca i był krótszy od okresu niezdolności do pracy w przypadku orzeczeń pierwszorazowych o 24 dni.

W 2014 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali 44,7 tys. (o 2,6% mniej niż w 2013 r.) orzeczeń pierwszorazowych i ponownych osobom ubiegającym się o ustalenie uprawnień do renty socjalnej, co stanowiło 3,6% ogółu orzeczeń wydanych w omawianym roku. Udział orzeczeń pierwszorazowych wydanych ubiegającym się o rentę socjalną wynosił 34,5%, a ponownych 65,5%.

Z ogólnej liczby 44,7 tys. poddanych badaniu - 34,5 tys. osób, tj. 77,2% uznano za całkowicie niezdolne do pracy, a w stosunku do 10,1 tys., tj. 22,6% lekarze orzecznicy orzekli, brak całkowitej niezdolności do pracy

Średni wiek osób badanych po raz pierwszy, którym ustalono całkowitą niezdolność do pracy, czyli uprawnienie do renty socjalnej, wynosił 22,3 roku (mężczyźni – 22,1 roku, kobiety – 22,5 roku) i w porównaniu z rokiem 2013 był niższy średnio o pół roku.

Chorobami najczęściej powodującymi powstanie całkowitej niezdolności do pracy u osób ubiegających się po raz pierwszy o rentę socjalną były: zaburzenia psychiczne - 53,6% orzeczeń w sprawie renty socjalnej, choroby układu nerwowego - 14,1% oraz wady rozwojowe wrodzone - 8,3%.